

I Híwó'di Tun Jesus Christ-Ví'gedi Mark Ita'nandi'

John i' p'ó'p'oekandi'di Jôesivi tun in t'owa ovâytunphadende'

¹ Nă'i-ân namuu i' híwó'di tun Jesus-ví'gedi, i-á namuu i' to'wí Jôesi Tádádí óesóge'i' t'owa ovây'aywoenídí, i' bá Jôesi Tádáví ay ûnmuu.

² Hăn'oe Jôesi Tádáví tukhe'bi', Isaiah gin nakháwǎ'i', ita'nan háa Jôesi Tádá iví ay itũ'annin, ginnân:

³ Ót'ôeyanbe, naví t'ôepa'aa'i' uví páadé wínsankhâymáa.

I'dân ugí' in p'ôe wônkhây'amí.

Oe ahkon deedi i' t'ôepa'aa'i' ûntuhkwintúuní,

“In p'ôe binkhây'an i' shánkí natsonji'igí'.

Hă'i p'ôe'ây-á wá' igí' binta'ge'an.”

⁴ John i' p'ó'p'oekandi-ân i' t'ôepa'aa'i' namuu. Oe ahkon deedi Jôesivi tun in t'owa ovâyt'ôekanhondi ovâytumáa, “Unbí t'aywó'di binjoe'an, hedânho Jôesi Tádádí wovây'owóje-ídí, ihaydânho naadi wâyp'ó'p'oe'amí.”

⁵ Hedi hânho báyéki t'owa Judea nangewin hedá Jerusalem bú'windá ee naji' iwepiye dimää, hedi in to'wên dívít'aywó'dihăätsi'annin in Jordan p'o'k'ay iwe ovâyp'ó'p'oe'an.

⁶ John-bí aa kamäyo phódí ûnpa'an, hedá napújeba'áamuu, hedi khowi'dá hedá thaawää áp'o ishaa'i-á ik'oe.

7 Hedi ginnân in t'owa ovâyatumáa: “Wí to’wí naví shánkí tsonan, hedânho Jôesi Tádádí wovây’owóejé-ídí, ihaydânho naadi wâyp’ó’p’oe’amíkhoo imáa’i naví tí’úugé napowagí’o, hedi naa ihay híwó’di wó’muupí dáyt’ää-ídí iví anto wânbo dônma’p’äädi-ídí.

8 Naadá p’oedida’ wâyp’ó’p’oe’o’, hewânbo i’dá i’ Yä’dâa’i P’oewâahâa wovâysankhâymaa wí p’ó’p’oekan waagibá.”

Jesus óep’ó’p’oe’an

9 Ihayhääbá Jesus oe Nazareth bú’dí napówa, Galilee nantaa búgedi, hedi in Jordan p’o’k’ay iwe John-di óep’ó’p’oe’an.

10 Hedi Jesus ee p’oe iwedí nats’anpee’ä’ ihaydi, makówa nakhuudeemändi i’ Yä’dâa’i P’oewâahâa wí k’o’wee waagibá nawândi imú’, hedi iví’di isóge.

11 Hedi wí tun makówádí napeedi ginnân natú: “U-á naví ay wísígí’i-ân unmuu. Hânho u’di ohíhchan.”

Penísendi ikhääde Jesus óehíwóhpíkannamídí

12 Ihaydi i’ Yä’dâa’i P’oewâahâadi Jesus ahkónupiye óeho’.

13 Jónántä (40) thaa iwe naji’, hedi Satan i’ Penísendi namuu’i’ ikhääde’ óehíwóhpíkannamídí. Ihayhäädi wiyá to’wí i-ádí wína’ánpí, in ahkónuwin animâa hääwênda’mân iwe diji’, hewânbo in makówáwin t’ôepä’äa’indiho óekhäge’nan.

Jesus-di jónu paawó’in ovâyтуhkánnan i-ádí dimú-ídí

14-15 John i' p'ó'p'oekandi' oe Judea óepansóge, hedi tí'úugédí Jesus oe Galilee-piye namää, Jôesi Táđáví híwó'di tun in t'owa ovâyt'ôekanhondi. Ovâytumáa, “Nää-ânho híwó'di we naná, Jôesi Táđá nakhâymuu wovâysígíhóenídí. Unbí t'aywó'di binjoe'an, hedá ná'i Jôesi Táđáví híwó'di tun bíwâyú.”

16 Iwáy Galilee p'oekwí kíngé Jesus naphademän dihaydi, Simon-dá iví tí'úu Andrew-áđí dānpa'akanudedi ovānmû', indá paawó'in damuudi.

17 Hedí ovāntu'an, “Naa-áđí bákä've. Nää dānpaahónde', hewānbo naagí' dīnt'owahóení'in wānhá'amí.”

18 Wesebo inbí pa'akanu'i dānjoe'andi i-áđí damää.

19 Wíyá háy namää ihaydi, James-áđí iví tí'úu John-dáđí ovānmû', indá Zebedee-ví áy damuu. Inbí pa'akanu'i dānkodí'o' inbí kophé iwe.

20 Hedí ovānmû'di ovāntu'an i-áđí damú-í'in, hedi inbí táđá Zebedee ee kophé iwe in t'ôe'indáđí ovâyjoe'andi i-áđí damää.

Jesus-di wí yä'dâapí' p'oewaahâa wí senbí'wedi óekhehpiye

21 Capernaum bú'ay dipówá, hedi i' kaykhanwówá thaa naná' dihaydi Hudíyoví méesate'ay ee Jesus nats'ú, hedi in t'owa ovâyhá'an.

22 Háa Jesus-di ovâyhá'o waa ovâyháa'an, gá in sená' in Hudíyoví khuu dâyhá'o'in dívíhé'e'an waagibá wí'ihé'e'andípđân, hewānbo i'dá ovâyhá'an ta'gendi itsonkhuumáa waagi.

23 Ihaydibá wí sen i' méesate ee nats'ú, i-á wí yä'dâapí' p'oewahâadi óemáa, hedi ituwínú,

24 “Ánpí dí'an, u' Jesus Nazareth bú'wí? Ti un'ää dí't'aháanú-ídí gáhân? Naa dînhanginná to'wí unmuu'in. U-á i' t'ähkí yä'dâa'i' unmuu, i' Jôesi Tádádí wóesandi?”

25 Jesus-di i' yä'dâapí' p'oewahâa óet'e'yandi óetu'an, “Hânda'dibo?, ná'i senbí'wedí ópeeve.”

26 Hedi i' yä'dâapí' p'oewahâa ituwínúdáhá' i' sen óethathakannan ivi'wedí napee'ädi.

27 T'ähkí in t'owa ovâyháa'an, hedi dívítu'an, “Hânnan namuu ná'in? Wên ts'aamin háhkannân imáa, hedá itsonkhumáa waa i'o'. In yä'dâapí'in p'oewahâa wänbo ovâytsonmáa, hedi indi óe'a'gindo'.”

28 Hedi oe Galilee nange i'ge t'ähkí t'owa ivi'gedí dit'oe.

Jesus-di báyéki t'owa ovâyhehkháa'an

29 I' méesate iwedi dipee, hedi Jesus oe Simon-dá Andrew-ádi inbí tewhá iwepiye namää. James-ádi John-dádí wá' damää.

30 Dipówá ihaydi Jesus óetu'an Simon-bí jahkwíjo ûntsáwäp'ídehay'in.

31 Hedi i' kweevi' whohte iwepiye namäädi man diwedi óeyâ'di óeshaa. I' tsáwäp'íde wesebo ûnhán, hedi ovâyhújôn.

32 Nathants'ú' dihaydi i' kaykhanwówá thaa naphade, hediho in t'owadi in dihay'in t'ähkí hedá in to'wên yä'dâapí'in p'oewahâadi ovâyamá'indá wáy Jesus na'án diwepiye ovâyhúja'.

33 In bú'wnmáa, hedi indi óe'a'gindo'.in t'owa t'ähkí ee tewhá phódi dívíwé'ge'an.

34 Hedí báyéki t'owa ovâyhehkháa'an, tobá háawi inbí hay dínmuu wänbo', hedá báyéki yä'dâapí'in p'oewaahhâ t'owaví'wedi ovâykhehiye. Hewänbo in p'oewaahhâ wí'ovâyhi'mägipi, gá to'wí namuu'in dínhanginnândân.

Jesus wí'bo ijûusu'an

35 Wa'déedi Jesus ishaa, hedí bú'dí napeedi oe händä' naná' diwepiye namää, hedí iwe ijûusu'an.

36 Simon-dá in wé'gen i-ádi dji'indádi dimää óenuuwä-ídi.

37 Hedí óeshaa ihaydi óetu'an, "T'owa t'ähkídi wóetuwämáa."

38 I'di ovâytu'an, "Jaho gimú-í o'i wé'ge'i bú' näwe tsowa naná' diwepiye, eeje wá' Jôesi Tádávi tun dovây't'ôe'amídi. Hangí'-ânkun o'ää."

39 T'ähki Galilee nange i'ge Jesus namändi inbí méesate eeje Jôesi Tádávi tun ovây't'ôekanhon, hedá in yä'dâapí'in p'oewaahhâ t'owaví'wedi ovâykhepiyende'.

Jesus-di wí sen naphéetaymuu'i' ônehkháa'an

40 Wí sen naphéetaymuu'i Jesus-ví'piye na'ää, hedí idége'disógedi pín ta'gedi nakhäge'da'póe. Óetu'an Jesus, "Dínhanginná ʘ-á úkodi'in ná'i phéetay dínjâa'amídi, unda'di."

41 Jesus iví'piye hânho nasehkanäpóe, hedí ikhóhtäädi iví mandí óetäge, hedí óetu'an, "Naa oda'ákun wínhehkháa'amí'in. Unhehkháapúuwí."

42 Wesebo i' phéetay ûnhándí nahehkháapóe.

43-44 Hedí Jesus-di óepunjôn, hewänbo páadé kaygindi óetu'an, "Óet'ôeyan, to'wí wänbo ná'i úpóe i'gedi wínâat'ôe'amípi. Moses ita'nan

Jôesi Tádávi ta'nin diwe, únkây'ä? wí hääwí i' owha'ví'piye bínhûuwí'in Jôesi Tádà óemäänídí, in t'owa ovâyhangin'ânnamídí íhekháapóe'in. Nää ópûn, ha'wâa ó'an."

⁴⁵ Hewänbo i' sen iwedi namäädi báyéki ihée'an ni'gedi, hedá háa ûnpóe'indá t'ämäpiye in t'owa ovây't'óe'an. Háa i' sen i'annin namuudi Jesus wí'ûnkodipí kee'eedi i' bú' nats'ûunídí, hediho bú'dí já'wébo wáy tóebo nathaapí iwe iwóyí'. Hewänbo ee na'ân diwe in t'owa t'ämäphá'gedi dipóya'.

2

Jesus-di wí sen ûn'a'yäkankodipí' ònhekkháa'an

¹ Wí háyú thaa naphade ihaydi Jesus wiyá oe Capernaum-piye namää, hedi iví' na'ännin in t'owa dínhanginpóe.

² Báyéki t'owa iwe diwé'gepóe, hediho wínajâanáhpí phódi nú' wänbo joe, hedi Jôesi Tádávi tun ovây't'óe'an.

³ Wây-á t'owa di'ää, hedi in diwedi jónu senä'di wí sen ûn'a'yäkankodipí' whohpá' k'éwédí óekán.

⁴ Hewänbo dit'owabá'yendi wídínkodipí Jesus-wí nú' óekáanídí, hediho wha'k'aypiye dipeedi Jesus nawin dee ta'ge dâypohkídi, hedi whohpá' wóegé i' sen ûn'a'yäkankodipí' oe áagépiye óewaje.

⁵ Dâywâyumáa'in Jesus-di ovâyumú' ihaydi i' nahay'i' óetu'an, "Naví ay, uvi t'aywó'di ú'owó'jen."

⁶ Hewänbo wên Hudíyoví khuu dâyhá'o'in iwe dikw'ó'nin ginnân díví'ánshaamáa:

7 “Háadan ná’i sen gin ihí’ máa? Jôesi Tádáda’ mân ûnk’óe t’aywó’ di i’owóje-ídí, hediho gin ná’i sen ihí’ máadi Jôesi Tádá óe’a’ ginhánunde’.”

8 Wesebo Jesus wí’bo ûnhanginpóe háa kaadibo díví’ánshaamáa’in, hedi ovâytu’an, “Hedi háadan ha’wâa úví’ánshaamáa?

9 Ná’i sen ûn’a’yâkankodipí’ dótu’andá, ‘Uví t’aywó’ di ú’owó’jen,’ háa dótu’andá, ‘Uví whohpa’ay mánke’di ójýé,’ wé’i-an shánki wínabâapu’wanpí hedânho bînmúunídí háa ta’gendi dînkodí’in háa joe?

10 Nää hääwí dókhâymáa wâykeeyamídí naa t’âhki t’owagi’ o’aypuyä’i dînk’óe’in nää oepáa k’aydi t’aywó’ di dovây’owóje-ídí wá’.” Hedáhá’ i’ sen ûn’a’yâkankodipí’ óetu’an,

11 “Wítumáa, ówínú, uví whohpa’ay mánke’di uví’piye unmu-í.”

12 Hedi i’ sen wesebo iwínú, hedi iví whohpa’ ikê’di napee. T’âhkídíbo óemû’di ovâyháa’andi ditú, “Wên hääwên gi’min wáymú wânbo wí’âymû’pí,” hedi Jôesi Tádá kw’áayébo óemáa.

Jesus-di Levi óetu’an óeyuuhúwí’in

13 Jesus i’ bú’dí napeedi oe p’oekwí kíngépiye wíyá namää. Báyéki t’owa iví’piye dimää, hedi ovâyhá’o’.

14 Hedi Capernaum-piye nawáymän dihaydi wí sen Levi gin nakháwä’i’ óemû’ i’ phahsan chá’ dâywé’ge’o’i tewhá’ay ee na’ándí, i-á Alpheus-ví ay ûnmuu, hedá tax phahsandi-ân namuu. Jesus-di Levi óetu’an, “Naa-ádi óká’ve,” hedi iwínúdí Jesus-ádi namää.

15 Báyékí wây-á tax phahsannin hedá wây-á t'owa-á Jesus-ádí diji?, ná'in wé'gen t'owa in Pharisees-di ovâyṭumáa t'ôeyanpí'in gin. Wí thaa Levi-ví tewhá ee ná'in t'owa Jesus-ádí iví khäge'nindáđí dívíhújuo?.

16 Hedí wên Hudíyoví kuu dâyhá'o'in senä?, indá Pharisee t'owa iwedi'in dimuu'indi Jesus óemû? ná'in gi'min t'owa-ádí ihúujodi. Hedí Jesus-ví khäge'nin ovâytsika'yan, “Háadan ná'in tax phahsannindáđí hedá ná'in t'ôeyanpí'indáđí ihújuo?”

17 Jesus nat'oedi ovâyṭu'an, “In dihay'inđá'mân wí woekandi dínṭáy, in dihaypí'indá joe. Naa o'ää in to'wên t'aywóhkannin dimuu'in dínhanginná'nin dovâyṭu'âamíđí inbí t'aywó'di dâjyoe'âamíđí, in to'wên inbí wówátsi ta'ge dâyhon gin di'ánde'indá joe.”

Jesus óetsika'yan haadä i'gedi

18 Ihayhääbá John i' p'ó'p'oekandivi khäge'nindáđí in Pharisee t'owaví khäge'nindáđí dívíhaadä'o?, hedí wên t'owa Jesus ûnpówá'indi óetsika'yan, “Háadan John-bí khäge'nindáđí in Pharisees-ví'indáđí dívíhaadä'o?, uvíndá joe?”

19 Jesus-di ovâyṭu'an, “Dínkhóhtsaashánkí'eediná? dihaydi, ti i' soyingiví k'ema'in dívíhaadä'o wa'di indáđí najidibo?? Joe, há'to ha'wâa díví'amí wa'di indáđí dín'ändí.

20 Hewänbo owáy häädi i' soyingi inbí'wedi óekhuwakhây máa, ihaydânho dívíhaadäkhây máa.” *

* 2:20 Jesus wí'bo iví'gedi ihí'máa. I-á i' soyingi waagi'ba namuu, hedí iví khäge'nindá i' soyingiví k'ema'in waaginbá-á dimuu.

Jesus-di ovâythayyan in Húdíyoví hay owáydí'i khuu-á hedá iví ts'aqabi khuu-á wíđänwóndepí'in

21 “To'wí wänbo wên to khannin deedi wên aa'ay ts'aamin wí'it'i'k'úya'pí. Ha'wâagi i'andá, dâý'owíđíđi in aa'ay nat'i'k'óe'in nats'úuní, hedá shánkí wänbo-á in to-á nasivedee-í.

22 Hedí to'wí wänbo wí úuva p'oe ts'aqabi wí'ikuudepí wí k'úwá khowa p'oemúu khandi eeje. Ha'wâagi i'andá, i' úuva p'oe nakaypóedí nasôedi i' p'oemúu napání, hedá i' méena-á nacha'dee-í. Úuva p'oe ts'aqabi-á p'oemúu ts'aqabi eejân ûnkuukhây'ä'.”

Jesus óetsika'yan kaykhanwówá thaa i'gedi

23 Wí thaa, kaykhanwówá thaa naná'dí?, wí táhtân nava i'ge Jesus-áđi iví khäge'nindáđi dimän, hedí in khäge'nin dâyták'éthehondi dâýkoehon.

24 Hedí in Pharisee t'owadi Jesus óetu'an, “Háadan uví khäge'nin ha'wâa díví'o'? Háa díví'o?'in kaykhanwówá thaa naná' diwe nakhâak'óe.”

25-26 Jesus-di ovâytu'an, “Hewänbo bîntunnapí'an háa David hán'oe i'annin, Abiathar na'owha'p'ó'déđi'ân dihaydi. David-dá hedá in senä' i-áđi diji'indáđi dihaşsêndi wí hâäwí dâýk'o'í'in wíđây máapí, hedího Jôesi Tádáví tewhá ee dits'ú, hedí i' pává ee nasaa'i David ihógíđi ik'oe, hedá in senä' i-áđi diji'indá wá' ovây máagi, tobá i' pává Jôesi Tádágí' ûnwijesaa wänbo', hedího in owha'da'mân dínk'óe dâýk'o'íđi.

27 Jôesi Tádáđi t'owa ovâykhíjé i' kaykhanwówá thaa dâýwänpi'a'geeníđá joe, hewänbo

i' kaykhanwówá thaa-á t'owa ovâymägi ovâykhäge?namídí.

²⁸ Hediho naa, t'ähkí t'owagî? o'aypuyä?i' omuu?i dínk'óe otúunídí háa t'owa kaykhanwówá thaa iwe wänbo dínkodí?in díví?amídí."

3

Kaykhanwówá thaa iwe Jesus-di wí sen namant'aamuu?i' ônehkháa'an

¹ Jesus i' Hudíyoví méesate?ay ee wíyá nats'ú, hedi wí sen wáyhángédí namant'aamuu?i' iwe na?än.

² Hedi in t'owadi Jesus áyîngidi óemúnde?, tigúba kaykhanwówá thaa i' sen ônehkháa?amí, hedi ônehkháa?andá ônt'e?p'êede-í.

³ Jesus-di i' sen namant'aamuu?i' óetu?an, "Nă'in t'owaví páadépiye ówínú."

⁴ Hedáhá? Jesus-di ovâytsika?yan, "Kaykhanwówá thaa wé?i-an gínk'óe iví?amídí: Ti wí to?wí âykhäge?namí háa âywa?amí? Ti gínkhây?ä? wí to?wí iví wówátsi ây?aywoeni?in háa âyháyjí?in?" Indá háabo wíditúhpí.

⁵ Hedi Jesus ibéedí tyîngidi óemúnde?, tigúba k'aygi ovâymúnde?, gá wídisígítaachanpoe?opídân, hedi wídisehkanäpóepídí óewa?an. Hedáhá? i' sen óetu?an, "Ókhóhtää." Hedi ikhóhtäädi iví man ûnwówadi páadédí ûnmuu waagibá ûnpóe.

⁶ In Pharisee t'owa dipee, hedi wesebo Herod-ví k'ema?in ovâyhée?an wên hí? dâyk'úuwídí hádídí Jesus óeháyjí?in.

Báyékí t'owa oe p'oekwí kíngépiye Jesus-ádí dimää

7 Jesus-ádí iví khäge'nindádí iwedi dívíjâ'an, hedi oe p'oekwíngépiye dimäädi báyéki t'owa dínwóemää. Nă'in t'owa di'ää oe Galilee nangedi, Judea nangedá,

8 Jerusalem bú'dá, Idumea nangedá, Jordan p'o' p'änädá, hedá Tyre bú' Sidon bú' tsowadá. Nă'in t'owa-á háa i'o' i'gedi dit'oedi iví'piye dimää.

9 Hedi Jesus iví khäge'nin itü'an wí kophé ûnkhäychaní'in, in báyéki t'owadi wí'óet'äámá've-ípídí.

10 Báyékiho ovâyhehkháa'an, hediho náä-á t'ähki in dihay'in iví'piye dívít'ä't'ä'máa óetäägé-ídí.

11 Hedi in t'owa in yä'dâapí'in p'oewaahâadi ovâymaa'indi óemû'di iví páadépiye dívídege'dikw'ódi, hedi dívítuwínú, "Ü-á Jôesi Tádávi ay-ân unmuu."

12 Hewänbo kay'indi in yä'dâapí'in p'oewaahâa ovâykhâak'û' wíditü'be-ípídí to'wí namuu'in.

Jesus-di tä'di wíje senä' ovâyde'man iví khäge'nin dimúunídí

13 Jesus okú i'piye namää, hedi in to'wên nada'in ovâytuhkánnan, hedi ee naji' iwepiye dimää.

14 In diwedi tä'di wíje senä' ovâyde'man i-ádi dimú-ídí, hedá ovâypunjôenídí iví tun in t'owa ovâytonphaadé-ídí.

15 Hedá inbá ovâyk'û' in yä'dâapí'in p'oewaahâa t'owaví'wedi ovâykhehpeeyé-ídí.

16-19 Ginnân in senä' dikháwä: Simon (i-á Jesus-di Peter gin wá' óekhávämägi), James-á John-dá (nă'indá Zebedee-ví ây ûnmuu, hewänbo Jesus-di ovänkháyä' Boanerges gin, hedi ná'in

kháwă Boanerges-á Greek-ví tundi “Kwahtaą” gån namuu), Andrew-á, Philip-á, Bartholomew-á, Matthew-á, Thomas-á, James-á (i-á Alpheus-ví ay ûnmuu), Thaddeus-á, Simon-dá (i-á in Zealot t'owa iwedi?i namuuwän*), hedá Judas Iscariot-dá (i-á Jesus óekuhpekhâymaa?i-á namuu).

Ditú Penísendidi Jesus óekhäge?máa?in

20 Jesus wí tewhá ee nats'û, hedi báyéki t'owa wíyá diwé?gepóedí Jesus-á iví khäge?nindá húu wänbo wí?ovâymahpi.

21 Hedi iví maatu?in háa ûnpoe?o?in dínhanginpóedí ûnkenmää. “Hádée iví hangintan wí?imáapi” gin ditû?

22 Wên Hudíyoví kuu dâyhá?o?in oe Jerusalem bú?dí di?ä?in wá? ditû?, “Jesus-á Penísendidi óemáa. In yä?dâapi?in p'oewaahâavi p'ó?dedí? dínmuu?i?, Beelzebul gin nakháwă?i?dân óekhäge?máa in yä?dâapi?in p'oewaahâa t'owaví?wedi ovâykhehpeeyé-ídi.”

23 Hedi Jesus-di in t'owa iví?we ovâywé?ge?andi ná?i hí? wên ó?gédí?ay waagi?bá namuu?i? ovâytu?an ovâyhá?amídi: “Hádídan Satan i? Penísendi namuu?i? ûnkođi wí?bo ipikhehpeeyé-ídi?”

24 Ti wí?únhanginnáhpí?an wí nangewin t'owa wí?bo dívípihánbodá, há?to inbí nange dínkâypúuwí.

25 Hedi t'owa inbí k'aygi ee wí?bo dívípiyándedáho?, há?to híwó inbí k'aygi dínpúuwí.

* **3:16-19** In Zealot t'owa-á Israel nangegi? dívíhánbo? in Rome?in ovâykhehpeeyé-ídi

26 Hedi hanbá Satan iví khäge'nindádí iyándedá, há'to nakâypúuwí, hewänbo iwebo iví kay ûnháaní.

27 “To'wí wänbo wí'ûnkodipí wí sen nakay'iví tewhá ee nats'ûunídí iví hääwí ônsänhóenídí, páadé i' sen nakay'i' óewhisógepídíbo? Óewhisógedida'mânho ônsänhóení iví hääwí.

28 “Ta'gendi wâytumáa, nakodi ovây'owóejé-ídi t'owaví t'aywó'di t'ähkí hedá t'ähká inbí hí'dí Jôesi Tádá óe'a'ginhánúnde'i-á.

29 Hewänbo to'wí i' Yä'dâa'i P'oewaahâavi'gedi a'ginkhanudi ihí'máadá, Jôesi Tádádí há'to hânhay wänbo ôn'owóejé-í. Wên t'aywó'nin i'o há'to hânhay wänbo na'owóje-dee-í'in.”

30 Ha'wâagi Jesus ihée'an gá in Hudíyoví khuu dâyhá'o'in ditúdân, “I-á wí yä'dâapí' p'oewaahâadi óemáa.”

Jesus-ví jiyá-á tí'ûuwindá ûnpówá

31 Ihayhäábá Jesus-ví jiyá-á iví tí'ûuwindá i' tewhá wáy na'ân diwe dipówá, hedi já'wé dívítsíkhawindi wí to'wí Jesus ûntuhkants'ú.

32 Báyéki t'owa ee na'ân dee dikw'ôn, hedi óetu'an, “Uví jiyá-ádí uví tí'ûuwindádí oe já'wé diji' hedi wóetuwämáa.”

33 Jesus-di ovâytu'an, “Wây-á t'owa diji' jiyá-á tí'ûuwindá waaginbá dimuu'in naagí'.”

34 Hedi in t'owa dibûukw'ó'nin ovâybéepuwämáadí natú, “Ná'in wá' naví jiyá-á naví tí'ûuwindá dînmuu.

35 To'wên háa Jôesi Tádá nada' waa díví'o'innânho naví tí'ûuwindá naví jiyá-á dînmuu.”

Jesus-di wên háhkangí'in ó'gedí ko'ji i'gedi in t'owa ovâytu'an

4

1 Jesus-di in t'owa oe p'oekwí kíngé wíyá ovâyhá'o?, hedi ee naji? iwe báyéki t'owa dívíwé'ge'andi wí kophé na'án diwe itógidi isóge, hedi t'ähki in t'owa ee nange p'oekwí kíngé dívíwóyí'?

2 Iwe ovây'ó'gédi'an báyéki hääwí ovâyhá'amídí. Wên ó'gédi ovâytu'annin ginnân namuu:

3 "Bít'ôeyan. Wí ko'jikwo'i namää iví ko'ji wóegé, hedi ee nava i'ge iko'jiwáde.

4 Wáy wí ko'ji in p'ôe'ay nava pínu nak'óe i'ge najemu, hedi in tsidé dipówádí t'ähki dâyk'oe.

5 Wíyá ko'ji-á nak'uuná' deedá najemu, báyéki wínanankw'óhpi iwe, hedi wâhphade wínanank'aanáhpídí i' nan nasúwádí wesebo natsijópúpoe.

6 Hewänbo i' than napee ihaydi, t'ähki nat'aadi óephahánú, ihay wínapúutsiyedípídí.

7 Wíyá ko'ji-á wää'i phé'yävi jáa-á najemu, hedi i' phé'yävi nasôedi i' ko'ji óe'ánhógidi hääbo wínapaapí.

8 Hewänbo wíyá ko'ji-á híwó'di nan diwá najemu, hedi napeedi nasôe, hedi wáy wí ko'ji iwedi powintä ma'kw'anukí shánkí napaa, wíyá iwedi sígintä-á, hedá wíyá iwedá tägintä-á.

9 To'wên naví hí' dit'oe'indá híwó dívít'ôeyaaní'in dínkhây'ä'."

10 Jesus wí'bo naji? ihaydi, iví tä'di wíje khäge'nindá hedá in wé'gen i-ádi diji'indá oetsika'yan hânnan nã'in ó'gédi natunda'in.

11 Ovâythayyandi natú, "Jôesi Tádádí wovâymägi íka'póewídí hádídí i'di nää t'owa ovâysíghónde? i'gedi, hewänbo in wé'gen t'owa

dika?powada?pi?indáho dovâyhá?odi ó?gédída?
dovâytumáa hedânho wídika?póewípídí.

12 Jôesi Tádáví ta'nin diwe ginnân inbí?gedi
nata'muu:

Tobáháa hãädi wänbo t'ähkí dâymünde wänbo
wídínkeepoe?opí,

hedá hãädi wänbo t'ähkí dit'oe'o
hewänbo wídika?póya?pi.

Dínkeepoe?odá hedá dika?póya?dá Jôesi Tádáví?piye
dívíbée-í hedi i?di ovây?owóje-í."

Jesus-di ovâythayyan i? ko?ji i?gedi

13 Hedi Jesus-di ovâytsika?yan, "Ti nã'in
hâhkangí?in ó?gédí i? ko?ji i?gedi wí?íka?póya?pi'an?
Hádídan i? wé?ge?i hâhkangí? ó?gédí wâytumáa?i?
íka?póewí?

14 Nã?i ko?ji i? sen ikoe?i Jôesi Tádáví tun waagi?bá
namuu.

15 Wí ko?ji in p'ôe'ay i?gepiye najemu
nanankâymuu eedi, hedi wên t'owa nã?i nan
waaginbá dimuu. Nã?i Jôesi Tádáví tun dit'oeedi
wesebo i Penísendi Satan na?ãädi inbí?wedi
ovâyhónde?.

16 Wíyá ko?ji-á nak'uuná? deedá najemu, hedi
wây-á wên t'owa-á nã?i wâhphade k'aapí? nan
waaginbá dimuu. Jôesi Tádáví tun dit'oeedi wesebo
híhchandi dâysígí'o?.

17 Hewänbo wídipúumuupí waaginbá dimuu.
Pín ta?gedi wídíwâyundepídí háy tãhkída?
diyãäpoe'o. Dâyt'ôephadendedáhá? t'owadá
ovâywá?o? nã?i Jôesi Tádáví tun namuudi, hediho
wesebo inbí wâyü dínhãnde?.

18 Wíyá koʼji-á wääʼi phéʼyävi jâa-á najemu, hedi wây-á wên t'owa-á iʼ tun dit'oedi nãʼi nan waaginbá dimuu.

19 Báyéki hääwí nää oepáa k'aydiwidi ovâyʼáyîngimäʼ, hedi hânho dâychäʼsígídí in taʼgen namuu iweði dívihângeʼoʼ, hedá báyéki wíyá hääwí-á didaʼ, hediho iʼ koʼji óeʼánhógi waagibá dínpoeʼo, indá Jôesi Tádáví híʼ dâýʼódéʼdedi wên híwó wänbo wíʼovâyʼohpí.

20 Wíyá koʼji-á híwóʼdi nan deedá najemu, hedi wây-á wên t'owa-á nãʼi híwóʼdi nan waaginbá-á dimuu. Jôesi Tádáví tun dit'oeʼodi dâysígíʼoʼ, hedi híwóʼdi hääwí dívíʼoʼ. Iʼ koʼji powintä háa sígintä háa tägintä maʼkwʼanukí shánki napaa waagibá, nãʼin t'owa iweði wáy wên shánki híwó dívíʼo wây-á wênbíʼwedi.”

Jesus-di wên phakó iʼgedi ovâytyʼan

21 Hedi wáʼ ovâytyʼan, “Ti wên phakó bînts'úyaʼ wên t'ún napekicháʼnin phoʼ háa whohte phoʼ bînkênídí? Joe, wên phakóbay-á dâykéeʼí wáy nakohkeet'ôení iwepíʼan.

22 Hedi hanbá t'ähki hääwí nää nakaamuu wänbo nakeepúuwí, i dívíʼoʼ. Iʼ koʼji powintä háa sígintä háa tägintä maʼkwʼanukí shánki napaa waagibá, nãʼin t'owa iweði whedi hääwí nää nakaʼpowamuupí wänbo-á nakaʼpowadee-í.

23 Toʼwên naví híʼ dit'oeʼindá dínkhâyʼäʼ híwó dívít'ôeyaaníʼin.

24 “Hewänbo áyîngidi bít'ôeyanbe. Wí híyääwän úvít'ôeyandáhoʼ, wí híyääwän íkaʼpóewí. Hewänbo híwó úvít'ôeyandá híwó wáʼ íkaʼpóewí, hedá shánká ihâhpúuwí.

25 To'wí naka'pówá'i-á shánkí óeka'powamääní. Hewänbo to'wí híwó naka'pówápí'-á, i' waagibá, ná'in t'owa iwedi whíyää naka'pówá'i' ônkaayamí."

Wíyá wí ko'ji i'gedi ovâytu'an

26 "Naadi wâythayyamí háa Jôesi Tádáví háhkan ûnmuu waa. Ginnân waaginbá namuu: Wí sen nava iwe iko'jiwáde.

27 Khun waagi i' sen najókháyä', hedá hédén waagá ishaade'. I' ko'ji-á natsijópúpuwamändi nasôemän, hewänbo i' sen wí'ûnhanginnáhpí háadi gin napoe'o'in.

28 I' nan diwedi napipee. Páade napee, hedá natútodee, hedá nakâypóe.

29 Hedi nakâypóe ihaydá i' táhtsaa tsijodí its'á', táhtsaa ihaydi nanândi."

Mustard ko'ji i'gedi ovâytu'an

30 Jesus-di wíyá ovâytu'an, "Naadi wâytuhkankhâymáa háawin Jôesi Tádáví háhkan ûnmuu'in. Ná'i háhkangí' hí' wâytu'amí wâythayyamídí háa ûnwadedee-i'in:

31 Ênpúuwí háa wí mustard tân ûnpoe'o waagibá. Ná'i tândá shánkí hínchää'i namuu i' wé'ge'i ko'ji t'âhkiví'wedi,

32 hewänbo óekoedi napee ihaydi, shánkí nasôe'o i' wé'ge'i nako'ondiví'wedi. Hedi nasôedi he'endi nawa'jáykhóepoe'o, hedá in tsidé'ây-á i' wa'jáykhóe eedá na'óhkhunná' deedi dâyyâhpa'."

33 In t'owa ovâyhá'odi báyéki háhkangí' ó'gédi'ây gi'bibá ovâytu'an, háyú dín'tôeyankodi ihay.

34 Giʼbi híʼdídaʼ náʼin tʼowa ovâyháʼan, hewänbo wíʼbo iví khägeʼnindádí najiʼ ihaydi indáho iʼdi hääwí tʼähkí ovâythayjoʼ.

Jesus iʼ waa hânḁaʼ iʼan

35 Iʼ thaabá nakin dihaydi iví khägeʼnin ituʼan, “Jaho gimú-í oe pʼoekwíʼ pʼänäpiye.”

36 Hediho tʼähkí in tʼowa ovâyjoeʼandi in täʼdi wíje khägeʼnin iʼ kophé iwe dívítogidi indádí óehoʼ. Wây-á kophé wáʼ iwe dikwʼó.

37 Hedi wí waa hânho kayʼi napówá, hedi iʼ kophé búge napʼoʼtsʼúyaʼdi napʼohpidemän.

38 Iʼ kophé tíʼûupiye pʼönwéde eedi Jesus najókhawäkʼóe, hedi iví khägeʼnindi óejóhsandi óetuʼan, “Háhkandiʼ, ti áyîngi wíwóemähpíʼan naʼin dípʼotʼakhanukhâyʼoʼ?”

39 Jesus ishaa, hedi kaygindi óehéeʼan iʼ waa, hedá iʼ pʼoekwínda óetuʼan, “Ánpí ókʼuʼ.” Hedi iʼ waa nahándí tʼähkí nahángípóe.

40 Hedi Jesus iví khägeʼnin ituʼan, “Háadan íkhunwóedaʼ? Ti in wäyu wíwîn máapíʼan?”

41 In khägeʼnin hânho dikhunwóedaʼ, hedi dívítumáa, “Háawi sennan náʼi namuu? Waaḁi wänbo pʼoedi wänbo-á óeʼaʼgindoʼ.”

5

Jesus-di báyéki yäʼdâapíʼin pʼoewaaḁa wí senbíʼwedi ovâykhepiye

1 Pʼoekwíʼ pʼänäpiye diphadedi in Gerasene-bí nange iwe dipówá.

2 Iʼ kophé iwedi Jesus nawáʼ dihaydi, wí sen peníbégedi napee óejay-ídí. Náʼi sendá wí yäʼdâapíʼ pʼoewaaḁaḁi óemáa.

3 I-á t'owápho eeje nathaa, wáy dáypeníkhä'kw'óe'ó iwe. Óewhi'owän, hebo wínawhisogedee'ipí, kadénadi wänbo joe.

4 Háyänbo óekwäk'ukhúwhi'an, hedá kadénadá óemanwhi'an, hewänbo i' kadéna itäãdi its'ánde', i' kwäk'ukhúto-á ithánde', hedi nää to'wí wänbo wí'ûnkodipí óesaháanú-ídi, ívíwo nakaydi.

5 Khuu-á thaa-á penípho eeje hedá okú i'gá na-jidi ituwínunde', hedá k'uudá ipits'ánde'.

6 Hedi Jesus kayi' najidi óemû'di ivi'piye i'ää, hedi ivi páadépiye idége'disóge.

7-8 Jesus-di i' yä'dâapí' p'oewaahâa óetu'an, "Nä'i senbí'wedi ópeeve." Hedi kaygi ituwínúdi i' p'oewaahâa natú, "Háadan ánpí wídi'ohpí, Jesus, u Jôesi Tádá i' shánki kw'áye na'ándivi ay unmuu'i'? Naadi Jôesi Tádávi páadépiye wída'máa, wídít'ôephadekannamípi."

9 Jesus-di óetsika'yan, "Hânnan unkháwă?" "Gá Báyéki gân" gin natú i' sen, "gá na'indá báyéki gijidân."

10 Hedi kay'indi i' sendi Jesus óeda'máa ná'in yä'dâapí'in p'oewaahâa wí'ovâysaanípi ná'i nangedi.

11 Iwe tsowa wáy báyéki pehtsude dihúuji' ee okú wáhkí,

12 hedi in yä'dâapí'in p'oewaahâadi Jesus kay'indi óedaa'an, "Na'in o'in pehtsudeví'ge dísân inbí tú' eeje ívítôenídi."

13 Háa dida'póe'in Jesus-di ovâymägi, hediho in yä'dâapí'in p'oewaahâa i' senbí'wedi dipeedi in pehtsude eeje dívítógi. In pehtsude-á oe wáhkídi p'oekwí' diwepiye díví'ääwávedi dívíp'ot'ahánú.

Nä'in pehtsude mađi wije maapaasôn (2,000) ihay diji'.

14 In dâypehtsude'âyînmâa'in dishavemää, hedi iwáy bú' hedá bú'dí já'wé-á háa napóe'in dâyt'ôeho'. Hediho in t'owa dâymúunídí dimää.

15 Jesus-ví'we dipówá ihayđi i' sen báyékí yä'dâapí'in p'oewaahâa ivi'wedi ônkhehpiye'i' óemû'. Nää-á na'aamuu hedá ivi hangintandá imáa. Óemû' ihayđi dikhunwôeda'póe.

16 In t'owa háa napóe'in dâymû'indi in t'owa dipówá'in ovâytü'an i' senbí'gedi háa óe'annin, hedá háa in pehtsude dínpóe'indá.

17 Ihaydáhá' in t'owadi hânho kay'indi Jesus óedaa'an inbí nangedi ijâatää-íđi.

18 Jesus i' kophé iwe itohon dihayđi, i' sen in yä'dâapí'in p'oewaahâa ivi'wedi ônkhehpiye'i'đi pín ta'gedi óedaa'an, "Ū-áđi dípunmää."

19 Hewänbo Jesus-di wí'óepunmägiپی. Óetu'an, "Uví'piye ópûndi uví t'owa ovâyt'ôe'amí t'âhkí háa i' shánkí natsonji'i'đi ugí' wôn'annin, hedá háa uví'piye nasehkanäpóe'indá."

20 Hediho i' sen i' nange Tä Bú'wi Nange gin dâytü'o' iwepiye namää, hedi háa Jesus-di ôn'annin ovâyt'ôe'an. T'âhkí in t'owa dit'oe'in ovâyháa'an.

Jesus-di wí kwee ûn'ûnp'oepee'i' ônehkháa'an, hedá wí a'yü nachuu'i-á óewówápa

21 Jesus i' kophé iwedi p'oekwí' p'ânädi nawáy'ää ihayđi, p'o kingé wáy naji' iwe báyékí t'owa diwé'gepóe.

22 Hedi wí sen, Jairus gin nakháwä'i na'ää, i-á in Hudíyoví méesate'aywi p'ó'dédí' namuu.

I'di Jesus óemû'di iví páadépiye idége'disóge óekhäge'daa'amídí,

23 hedi pín ta'gedi óetu'an, "Naví ayúkáy dínchuwamää'ä. Naví k'aygipiye unnú-í hedi uví mandi nâatäggé-í, hedânho nawôewa-í hedá nawówáyêení."

24 Hedího Jesus i-ádí namää.

Báyékí t'owa dánwóemää, hedi indi Jesus óet'ä't'ä'chänuhon.

25 Wí kwee wá' ûnwóemän, i-á nap'óehaydi tä'di wíje (12) paayo iví ûnp'oe wí'ûnwóyí'dee'ipí.

26 Ikhäge'tuwämäadí iví hääwí t'ähkí iku'ch'áadáhá' iví chä'dá ihánú, hewänbo in woekannindi shánkí óewänpit'ôephadekannan, hedi óekhäge'namíví'wedí shánká nahaypóe.

27 Nă'i kwee-á Jesus-ví'gedi nat'oe, hediho iví tí'ûuphá'gedi t'owa jâa nats'ú iví k'éwé'in to ôntäggé-ídí.

28 Ginnân i'ánshaamáa: "Jesus-ví k'éwé'in to k'áygédí wän dôntägedibo owôewa-í."

29 Hedi ôntägedí wesebo iví ûnp'oe ûnwóyí'dee, hedi iví tú' iwe nataachanpóe iví tawä ûnhekháapóe'in.

30 Wesebo Jesus ûnhanginpóe iví pínnándí to'wí nahekháapóe'in, hedi in t'owa jâadi ibéedí natú, "To'dan naví aa dîntäge?"

31 Iví khäge'nindi óetu'an, "Nă'in báyékí t'owadi u' wóet'ä't'ä'chänumáadí ovâyúmúndepí'an, hediho háadan untú', "To'dan naa dítäge?" gin"

32 Hewänbo Jesus-á ibémää, to'dan óetäge'in óemúunídí.

33 I' kwee ûnhanginpóe háa ûnpóe'in, hedi nakhunwôeda'póedáhá' nathathapóe, hedi Jesus-ví'piye namäädi iví páadépiye idége'disóge, hedi óetu'an ta'gendi háa i'annin.

34 Jesus-di óetu'an, "Naví ay, uví wäyü úmuudi unhewówa. Ánshaaginpidíbo ópûn. Unhekháamúuní-áhay."

35 Wa'di ihí'máa ihaydibo wên senä' i' méesatewi p'ó'dédi'ví'wedi dipówa, hedi óetu'an, "Janbo Jesus-á ibéemáa, to'dan irus, i' háhkandi ánpí ó'an, uví ayúkáy-á ho úchuu."

36 Hewänbo Jesus-di háa ditû' wänbo wí'ovây'âyíngi'ánpí, hedi ná'i tsondi óetu'an, "Wí'unkhunwôeda'ípí, ówänpiwäyü."

37 Hedi Peter-á James-á hedá John-dá, James-ví tí'ûu ûnmuu'i', inda' i-ádi ovâypunmägi.

38 I' tsondiví tewhá já'wé napówa ihaydi hânho dîntû'di nat'oe. Wáy wên diséjei', wây-á wëndá dívísíhtuwínúnde'.

39 Hedi nats'ú' dihaydi ovâytu'an, "Háadan hânho úntû', háadan íséjei'? I' ayúkáy-á wínachuupí, nawänpijókha'wäk'óe-á."

40 In t'owadi ónwänpip'áhkaa. Hediho Jesus-di t'ähki ovâykhepiye, hedi i' ayúkáyví tádá-á jiyá-á in poje khäge'nindá i-ádi ovâyhondi i' wêe íve i' ayúkáy nak'óe ee dits'ú.

41 I' ayúkáyví man ónyâ'di Hudíyoví tundi óetu'an, "Talitha kum." (Ná'i hí' ginnân natunda?: "Óshaa ayúkáy gân wítumáa.")

42 Wesebo ishaadi ijíyé (i-á tä'di wíje paayo ihay'i namuu), hedi hânho ovâyháa'an.

43 Jesus-di kay'indi ovâykhâ' an to'wí wänbo

wídâyhangin'ânnamípi'in háa napóe'in, hedí ovâytu'an i' ayúkáy óhúujôení'in.

6

Oe Nazareth bú' Jesus óejoegi'an

1 Iwedí Jesus napeedí iví khäge'nindádí iví ówîngepiye namää.

2 I' kaykhanwówá thaa napówá ihaydi Hudíyoví méesate'ay ee ovâyhá'o', hedí in báyéki t'owa iwe dikw'ó'nin dívít'óeyannin ovâyháa'an, hedí ditú, "Wähhä-an ná'i natû'di t'ähki ûnhanginpóe, hedí to'dan óhangintanmägi? Hádídan ná'i pinnán t'óe i'o'?"

3 Ti i-á i' phé't'óe'i'da' wínamuupí'an, Mary-ví ay-á? Ti ná'in senä' James-á Joses-á Judas-á Simondá iví tí'úuwín wí'ûnmuupí'an? Hedá in kwiyä' iví tí'úuwín ûnmuu'in wá', ti na'indádí wídijihpi'an?" Gin in t'owa ditû' gá i-ádí híhchan wídínpóepídân.

4 Hedí Jesus-di ovâytu'an, "Wí Jôesi Táaví tukhe'bi-á wähhä wänbo t'ähki óe'a'gin, hewänbo iví nange iwá joe, iví t'owa-áda' joe, hedá iví k'aygi wänbo-á joe."

5 Hedí wên híyäädida' t'owaví'di imank'ú'di hekháa ovâymägi, hewänbo wíyá pinnán t'óe wänbo wí'ûnkoðipi i'amídí.

6 Inbí wäyupídí óeháa'an.

Jesus iví tä'di wíje (12) khäge'nin isan iví t'óe díví'amídí

Ee bú'ây i'ge Jesus namändi ovâyháhkanhon.

7 Hedá in tä'di wíje (12) khäge'nin iví'piye ovâywé'getu'andi wí'jendi ovâypuwa'an, hedí iví

t'ôe díví'ámídí ovâysan. Dimääpídíbo' i'di ovâyk'û' in yä'dâapí'in p'oewaaḥḥâ ovâyt'aanídí.

⁸ Ginnân ovâyjôn: “Ímân dihaydi uduphéda'mân bînhûuwí, wíyá ḥääbo-á joe — wí koegí' wänbo joe, hediháa wí múu bînhääwíkuu-ígí' wänbo joe, hediháa wí chä' únmuhto'ondi wänbo joe.

⁹ Unbí anto únto'onda' bînhûuwí, hedá wíje to-á wíwînhûuwípí.”

¹⁰ Ovâytu'an wá?, “Wähää ímää wänbo?, wí tewhá ee wovâysígí'andi eebo úwíwóyí'ní, i' bú'dí ímää píhay.

¹¹ Hewänbo wähää wovâysígí'anpídá, hediháa wovây't'ôeyanpídá, iwedi ípeemân dihaydi unbí anto iwedi bînna'jeepêdi-í in t'owa dínhanginnáanídí híwó wídíví'anpí'in.”

¹² Hedího iví khäge'nin iwedi dimäädi in t'owa ovây't'ôe'an inbí t'aywó'di dâyjoe'ámídí.

¹³ Báyéki yä'dâapí'in p'oewaaḥḥâ t'owaví'wedi ovâykhehpiye, hedá báyéki t'owa dihay'indá olive ka'p'oe-á ovây'äyudi hekháa ovâymägi.

John i' p'ó'p'oekandi óehay

¹⁴ Hedí Herod i' nangewi tsondi namuu'í' ûnhanginpóe háa napuwamännin, in t'owa t'ähki Jesus-ví'gedi dívíhí'máadí. Wên ditû?, “I-á John i' p'ó'p'oekandi namuu nawáywówápóe'í', hedân kavêe ná'i pínnán t'ôe i'o'.”

¹⁵ Wây-á ditû?, “Elijah-ân namuu.” Hedá wây-á wëndá ditû?, “In wé'gen Jôesi Tádávi tukhe'min diwedi'i-ân namuu, in hân'oe'in tukhe'min waagi'bánamuu.”

16 Hewänbo Herod nat'oe ihaydi, i-á natú, “John i? p'ó?p'oekandi-ân namuu, i? to otsonpóe óek'é'ts'âa-í'i-ân nawáywówápóe.”

17 Ha?wâa Herod natú gá hãnhay natsonpóedân John óepankáyjídí hedá pantewhá ee óewhisôege-ídí. Iví kwee Herodias-gî? ginho i?an. Nã?innânho napóe: Herod wí tí?úu ûn?ân, Philip gin nakháwã?i?, hedí tobá Herodias-á Philip-ví kwee ûnmuu wänbo?, Herod-di óekhó?yâ?.

18 Hedí John-di Herod óetumáa, “Híwó wínamuupí uví tí?úuví kwee mánkáyjídí.”

19 Hedânho Herodias-di John óet'aydi nada? to?wídí óeháyjí?in, hewänbo wí?ûnkodípí,

20 gá Herod-di John óekhunwôeda?dân. Herod-dá ûnhanginná John iví wówátsi ta?ge ihonnin hedá yã?dâa?i-á namuu, hedího ôn?aywonde?. Herod óehí?an John-bí hí? ôntôeyaanídí, hewänbo ônt'ôeyandedí háa i?ánshaa?amí?in wí?ishaadepí.

21 T'ôediwän híwó ûnpóe Herodias. Herod-ví aycha thaa ûnnândi ishánkí?eedipaa, hedí in tson-nindá in sundado p'ó?dédí?indá hedá in kodit'owa senä? Galilee-windá ovâyhúutu?an.

22 Hedí Herodias-ví a?yú ûnts'ûndi ovâyjáde, hedí Herod-á in ovâyhúutu?annindá ovâyhí?an iví shade. Hedího Herod-di i? a?yú óetu?an, “Dídaa?an naa hääwí unda?i?, hedí naadi i? wímääní.”

23 Iví tun imägi Jôesi Tádávi páadépiye ginnân: “Hääwí unda?póe?i?, naadáho wímääni, naví nan wänbo píngé haydi wímääni.”

24 Hedí i? a?yú napeedi iví jíyá óetsika?yan, “Hää-an oda?púuwí?” Iví jíyádí óetu?an, “Gá John i? p'ó?p'oekandiví p'ônnân unda?púuwí.”

25 I' a'yú iwänäho'di wesebo ee Herod na'än dee nats'ú, hedi óetu'an: "Naa oda' wesebo dímääní'in wên sä'wé pháagín diwedi John i' p'ó'p'oekandivi p'ôn."

26 Herod nat'oedi báyéki nachanpóe, hewänbo in senä' dikw'ó'ninbí páadépiye iví tun imägi'in namuudibo wínada'pí "joe" gin óetu'amí'in.

27 Hediho wí sundado áyí'di' óepunjôn John óek'é'ts'áa-ídí pan tewhá ee, iví p'ôn ônkáyjídí.

28 Hedi i' sundado han i'andi John-bí p'ôn wên sä'wé pháagín diwedi ônmaa. I' a'yú ôn'andáhá' i a'yúdá iví jiyá-á ôn'an.

29 John-ví khäge'nin dínhanginpóe ihaydi di'ää i' pení dâykáyjídí, hedi dâykhä'k'û'.

Jesus in p'ánú maapaasôn (5,000) senä'dá in wé'gen t'owa-á ovâyhúujôn

30 Jesus-ví t'òekhuwa'in Jesus-ví'piye diwáy'ää, hedi t'ähki háa díví'an waa hedá hääwí t'ähki dâyhá'annindá óet'òe'an.

31 Báyéki t'owa di'ää'ädá dimää'ädá Jesus-á iví khäge'nindá húu wänbo wí'ovâymahpí. Hediho Jesus iví khäge'nin itu'an, "Jaho gimú-í oe hânda' naná' diwepiye wí'bo giyêenídí, hedi owe ívkaykhanwówá'amí."

32 Hediho kophé iwedi oe hânda' naná' diwepiye dimää.

33 Hewänbo dívijâa'andi báyéki t'owa i' bú'ây i'ge'indi ovâymu', hedi ovâytaa, hedi oe p'oekwí kíngé nangedibo díví'a'yuu'andi Jesus-ví páadébo dipówá.

34 Jesus i' kophé iwedi nawhave'ädi in báyéki t'owa ovâymu', hedi inbí'piye nasehkanápóe gá

wên k'úwá waagibá áyí' dipídíbo dijidân, hediho báyéki háäwí ovâyhá'an.

³⁵ Nakinmän dihaydi iví khäge'nin iví'piye di'äädi óetu'an, "Näwe na'ahkonná, hedá nää-á nakinmän.

³⁶ Nä'in t'owa ovâypunjônbe i' nava hää tsowa nanân deejepiye hedá i' bú'ây eejepiyá, dâyhääwíkuumä-ídi dívíhúuyamídi."

³⁷ Hewänbo Jesus-di ovâytu'an, "Undidânho bínhúujôení." Indi óetu'an, "Hádídan ây'amí? Ti unda' gimú-í'in wáygín tãgintã (200) thaa t'ôe díví'andi wá'âa âyháanú-ídi koegí' âykuumä-ídi, hedá âymääní dâyk'o'ídi?"

³⁸ Jesus-di ovâytsika'yan, "Hâyú-an koegí' bínmáa? Ja binmú'dí." Hâyú dâymáa'in dínhanginpóe ihaydi ditú, "P'ánú pává'ây hedá wíje pa'ây-á."

³⁹ Hedi in t'owa t'ähki ovâytu'an ee táa tsáwã eedi dívíboedíkw'ôení.

⁴⁰ Hedi dívíwhaadíkw'ódi tãgin tãgindá (100's) hedá p'ánän tãgindá (50's).

⁴¹ Jesus i' p'ánú pává hedá in wíje paa-á ihógi, hedi makówápiye ibéedí ikú'daa'andi i' pává-á hedá in paa-á iháve. Hedáhá' iví khäge'nin ovây'an in t'owa ovâyphaadé-ídi.

⁴² T'ähki in t'owa dívíhúuyandi dívíshu'an,

⁴³ hedi iví khäge'nin tã'di wíje (12) t'un p'éedí i' dínphade'i pává hedá paa-á dâywé'ge'an.

⁴⁴ In senä'da'bo dívíhúuyannin p'ánú maa-paasôn (5,000) ihay diji'.

Jesus p'oe kw'áayé naji'

45 Wesebo Jesus iví khäge'nin ijôn i' kophé iwe dívítôenídí, hedi ovâytu'an oe p'oekwí' p'änäpiye dipáadémú-í'in, Bethsaida bú'ay naná' diwepiye. Hebo i-á iwebo iwóyí' in t'owa ovâypunjôenídí.

46 Hedi in t'owa ovâyjoe'andi okú kw'áyepiye namää ijûusu'amídí.

47 Nakhunpóe ihaydi i' kophé oe p'oe pinudi namän, hedi Jesus-á wí'bo-á ee nan deedi naji'.

48 Hânho dívít'ôekanhondi ovâymu', i' wädi páadépiye wí'ovâypunmähpídí. Hédénpiye naná' dihaydi p'oe kw'áayé naji' ovâykâanídí, hedi ovâyphadekhâymaawän.

49 In khäge'nindi p'oe kw'áayé najidi óemû', hedi wí p'oewahâa i' namuu gin di'âandi dívítuwínú dikhunwôeda' waa,

50 gá t'ähkídí óemû'di dívípihäädân. Hewänbo wesebo ovâytu'an, "Unbí pí'nä khó'jé ikaymúuni. Naa Jesus-ân omuu. Wí'íkhunwôeda'ípí."

51 Hedi i' kophé iwe indádí ipitógi, hedi i' wä nahán. Hânho ovâyháa'an,

52 gá dika'powakâymuudân. Wa'di wídika'póya'pí ta'gendi to'wí namuu'in, tobá i' pávádí wí pinnán t'ôe i'an wänbo.

Oe Gennesaret nange Jesus-di in dihay'in ovâyhekháa'an

53 Oe p'o' p'änäpiye diphadedi Gennesaret nange dipówá, hedi i' kophé dâwhisóge.

54 I' kophé iwedi dipee ihaydi wesebo in t'owadi Jesus óetaa.

55 Wáygé naji'in dínhanginpóe ihaydi, in t'owa t'ähkí díví'a'yuu'an in dihay'in inbí whohpá' wóégé ovâykâanídí.

56 Wähää Jesus namää wänbo?, háa bú'ây i'ge, háa bú' he'endi i'ge, hediháa bú' já'wé iwe in t'owadi ná'in dihay'in búu píngé iwe ovâykw'óe'ó, hedá pín ta'gedi óedaa'o' iví to' k'áygédí wän ôntäágé-ídí, hedi t'ähkí in óetäge'in dihehkháapóe.

7

In hăn'oe'inbí háhkan

1 In Pharisee t'owa-á hedá wên Hudíyoví khuu dâyhá'o'indá Jerusalem-di di'äädi Jesus-ví'we dívíwé'ge'an.

2 Hedi indi ovâymû? Jesus-ví khäge'nin dívíhúujodi dívíman'owídipídíbo? in Hudíyoví khuu waa.

3 Ná'in Pharisees-á hedá t'ähkí in wé'gen Hudíyo-á wídívíhúujopí páadé dívíman'owídipídíbo?, háa in hăn'oe'in Hudíyoví khuu dínmuu waagi.

4 Hedi wáy dâyhääwíku'ch'áade' iwedi di'äädi wídívíhúujopí páadé gin dívíman'owídipídíbo?; hedá báyéki há'bi khuu-á dâ'y'a'gindo?. Inbí k'édé-á p'onbay-á sänbáy-á dâ'y'owídínde háa namúuní waagi. Gin dínmuu inbí khuu.

5 Hedi ná'in Pharisees-á ná'in Hudíyoví khuu dâyhá'o'indá indi Jesus óetsika'yan, “Háadan uví khäge'nin in hăn'oe'in se'daavi khuu dâ'y'a'ginnamíví'wedi, inbí húugi? dâyk'o' wa? dívíman'owídipídíbo háa nakhây'ä? waagi?”

6-7 I'di ovâytu'an, “Un paa waaginbá úvíanúmáa'in ímuu'in, hăn'oe híwó Isaiah-di unbí'gedi ita'nan háawin t'owa ímúuní'in. Ginnân háa Jôesi Tádá natú'in ita'nan:

Ná'in t'owa híwó naví'gedi dívíhée'o sóphogedi,

hewänbo inbí pí'nädá han wídíchaapi.
Ditû' naa dí'a'gin, hewänbo wídínchä'muupí,
gá t'owaví hí'da' dâyhá'odân, hedá ditû' inbí
hí'-á naví hâhkan dînmuu.

8 Háa Jôesi Tádá natsonpóe'in bînjoegi'o', hedi
t'owaví khuu-á bîn'hónde'.

9 "Íchanpóe hânho únhanginnân waa, háa Jôesi
Tádá natsonpóe'in bîn'hänge'odi unbí khuu
bîn'a'ginnamídi.

10 Moses natúhpi'an,
Unbí tádá'in jiyá'in bîn'a'ginnamí.
Hedá wá' natú,
To'wí iví tádá'í'gedi háa iví jiyá'í'gedi híwóhpi
ihée'andi, i-á óeháyí.

11-12 Hewänbo undá ginnân ítû': Wí to'wí ûn'ä' iví
tádá háa iví jiyá itú'âamí'in, 'Naví hääwí'í'gedi otú'
Korban gin.' (Hudíyoví tundá Korban natunda',
'Nä'i hääwí-áho Jôesi Tádá dómägi' gin.) Hedi
tobá i' hääwídi i' tádá háa i' jiyá óekhäge'namí
wänbo', ná'i to'wí gin natú'i hääwí wänbo ingí'
wívînkannmäänípi.

13 Báyéki hääwí ha'wâagi bîn'o', hediho unbí khuu
bîn'há'odi Jôesi Tádá'í' hí' wí'ûnchä'muupí waa
bînkannmáa."

I' hääwí Jôesi Tádá natú'di yä'dâapi' namuu'in

14 In t'owa wiyá ovâywé'ge'an dihaydi, Jesus-
di ovâytu'an, "T'âhkídíbo bít'ôeyan, hedânho
íka'póewí.

15 Háawi wí hääwí namuu wänbo t'owa
dâyk'o'í'dá yä'dâapi'in wídipoe'opí. Hewänbo
hääwí híwóhpi' inbí pí'nä khó'jé iwedi
dínpee'í'dáho yä'dâapi'in dipoe'o.

16 Toʻwí nakaʻpowadaʻi-á ûnkhatʻäʻ itʻôeyaaníʻin.”

17 In tʻowa ovâyjoeʻan dihaydi iví tewhá ee natsʻú, hedi iví khägeʻnindi óetsikaʻyan náʻi híʻ hânnan natundaʻin.

18 Hedi ovâytuʻan, “Ti un wáʻ kaʻpowapíʻin ímuu? Ti wíʻúnhanginnáhpíʻan wí toʻwí yäʻdâapíʻ wínapoeʻopí wí hääwí iví jáʻwédí ûntsʻúndidi,

19 gá náʻi hääwí wíʻûntsʻúyaʻpídân iví píʻnä khóʻjé, hewänbo iví see iwáhoʻ, hedi iví túʻ iwedi ûnwänpiphadeʻ.” (Náʻi ovâytuʻandi Jesus-di ovâyháʻan tʻähkí koegíʻ-á híwóʻdi namuu óekʻoʻígíʻ).

20 Hedáháʻ ovâytuʻan, “Hääwí wí toʻwíwí píʻnädi ûnpeeʻiʻdibâa yäʻdâapíʻ napoeʻo.

21-22 Híwóhpí ánskaa wí toʻwí iví píʻnä khóʻjé imáadi i-á nasândaʻ; natʻowatʻakhanudaʻ; wínakhóhtsaʻánpí wänbo toʻwí-ádi iwihohkumáa; háa tobá nakhóhtsaʻán wänboʻ, wíyá toʻwíwí kwee-ádi háa sendádi iwihohkumáa; hääwí wéʻgen tʻowa dâymáaʻi-á nadaʻ; jänäkíkandi namuu; nahójo; háa nawänpidaʻ waagi iʻoʻ; nathúutʻóe; tʻowavíʻgedi híwóhpí ihéeʻoʻ; ichaʻaʻoʻ; tʻôeyanpíʻ namuu.

23 Náʻi yäʻdâapíʻ hääwí wí toʻwíwí píʻnä khóʻjé iwedi ûnpeedi, iʻdibâa yäʻdâapíʻ óepaʻ.”

Wí kweeví wäyu

24 Jesus iʻ nange ijoeʻandi Tyre búʻ tsowapiye namää, hedi wí tewhá ee natsʻú. Wínadaʻpí toʻwí wänbo ûnhanginnáaníʻin ee naʻánnin, hewänbo wíʻûnkodipí ikaayamíʻin.

25-26 Hedi wí kwee Jesus-ví'gedi nat'oedi wesebo ee na'án deepiye namää. Nä'i kwee-á Syrophoenicia-wi namuu, hediho kodi Hudíyo wínamuupí. Iví ayúkáy wí yä'dâapî' p'oewaahâadi ônmáa, hedi Jesus-ví páadépiye idége'disógedi kaygindi óedaa'an i' yä'dâapî' p'oewaahâa iví a'yúví'wedi ônkhehpeeyé-ídí.

27 Jesus-di i' kwee óetu'an, “Naa wíđínkhây'âhpi in wé'gen t'owa dovâykhâge'namí'in, in Hudíyo t'owa dovâykhâge'nanpídíbo'. U' páadé wíkhâge'nandá, in áyyäávi húugi' in tsé'ây dovâymä' waagibá namúuní.”

28 I' kweedi óetu'an, “Nanbí Sedó, háa untú waa ta'gen namuu. Hewänbo i' pávátä määsa pho' in áyyäá dínjemu'i' in tsé'ây wänbo dâyk'o'.”

29 Jesus-di óetu'an i' kwee, “Híwó untúđího naadi i' yä'dâapî' p'oewaahâa uví ayúkáyví'wedi dónkhehpiye. Jaho uví'piye ópûn.”

30 Hedi i' kwee iví' napówá ihaydi, i' a'yú whohte eedi nak'óedí óemû', hedi i' yä'dâapî' p'oewaahâa ho ûnpee.

Jesus-di wí sen tunpî' namuu'i' ônehkháa'an

31 Tyre bú'dí Jesus napeedi Sidon bú' i'ge naphade, hedá iwedá Galilee p'oekwíngépiye nawáymää, i' nange Tä Bú' Nange gin dâytu'o' iwe.

32 Hedi wí sen ojet'aa'i namuu'i' hedá tunpî'-á ônkán, hedi pín ta'gedi óedaa'an i' sen óetäägé-ídí ônehkháa'amídí.

33 Jesus-di i' sen in t'owaví'wedi wí'bo' óejâa'an, hedi iví mankhú i' senbí oje phóge itógi, hedáhá' imankhúsóp'o'andi i' senbí hân óntäge.

34 Hedi makówápiye ibéedí kaygi ihâa'an, hedi i' sen óetu'an, "Ephatha" gin. (Ná'i tun Ephatha-á "nakhuudee-í" gân natunda' Hudíyoví tundi.)

35 Wesebo i' senbí ojepho ûnkhuudee, iví händá ûnjudedee, hedi thay'eedi ihée'an.

36 Hedi Jesus-di in t'owa ovâykhâa'an to'wí wänbo wídâyt'ôe'amípídí, hewänbo indá shánkí ovâykhâa'andá shánká dâyt'ôe'an.

37 In t'owa dit'oedi hânho ovâyháa'an, hedi ditú, "Hääwí t'ähkí híwó i'o'. In ojet'aa'in wänbo dit'oe'o, in tunpí'indá dívíhee'o'."

8

Jesus-di in jónu maapaasôn (4,000) t'owa ovâyhúujôn

1 Ihayhääbá wây-á báyékí t'owa diwé'gepóe, hedi hääwí wänbo dâyk'o'ígí' wídâymaapí. Jesus iví khäge'nin itu'andi ovâytu'an,

2 "Naa ná'in t'owaví'piye osehkanäpóe. Poje thaa naa-adí diji', hedi nää-á hääwí koegí' wänbo wídínphadepí.

3 Hedi dihahsêndibo inbí'piye dovâyppunjôndá, wáy p'óegébo haadi dikaanú-í, wáy wên kayi'di di'äädi."

4 Iví khäge'nindi óetsika'yan, "Wähää-an nää ahkon deedi wí koegí' áyhóení, ná'in t'owa âyhúujôeníd'í?"

5 Jesus-di ovâytsika'yan, "Hâyú pává-an bînmáa?" Ditú, "Tsé ihay."

6 Jesus-di in t'owa ovâytu'an ee nange dívíkw'ôení gin. Hedáhá' i' pává ihógidi ikú'daa'an,

hedí ihávedí iví khäge'nin ovây'an in t'owa ovâyphaadé-ídí, hedí han díví'an.

⁷ Wên häyú pa'ây wá' in khäge'nin dâymáa, hedí Jesus ikú'daa'andi in khäge'nin ovâytu'an dâypaadé-í'in.

⁸ In t'owa dívíhúuyandi híwó dívíshu'an, hedí in khäge'nin tsé ihay t'un p'eedí i' dínphade'i' koegí' dâywé'ge'an.

⁹ Ná'in t'owa dívíhúuyannin mađi jónu maa-paasôn (4,000) ihay diji'.

¹⁰ Hedí Jesus-di in t'owa ovâypunjõndi wesebo i' kophé iwe itógi iví khäge'nindádí, hedí Dal-manutha nangepiye dimää.

In Pharisee t'owadi Jesus óedaa'an wên pínmán t'õe i'qmídí

¹¹ In Pharisee t'owa di'ää hedí Jesus óetuhänmáa. Óeda'máa wên taa makówáđí ovâykeeyamídí, gá óetayi'ni'in dida'dân.

¹² Jesus kaygi ihäa'andi ovâytu'an, "Háadan un nääwin t'owa wên taa bînmúuni'in ída'?' Ta'gendi wâytu'máa, un t'owa wí hääwí ha'wâagi'i-á wíwâykeekankhâyamáapi."

¹³ Hedí ovâyjoe'andi wíyá iví kophé iwe itógi, hedí iwáybun oe wáyhánäpiyebá.

Jesus iví khäge'nin ihée'an in Pharisee t'owa-á hedá Herod-á inbí háhkan ni'gedí

¹⁴ Jesus-ví khäge'nin dín'óde dâypáváhúuwídí — wí wêe pávada' i' kophé iwe indádí dâymaa.

15 I'ḍi ovâytu'an, "Bí'áyîngi'an hă'in Pharisee-vi oewáaseedi, hedá Herod-vî'dá." *

16 Hedî in khăge'nin wí'nă táye dívítu'an, "Háadan gin natú? Gá maḍi wí'âypávámaapíḍân."

17 Haa ditû'nin Jesus ûnhanginpóe, hedî ovâytsika'yan, "Háadan ítû' wíwînpávámaapí'in? Ti háa otunda'in wa'ḍi wí'únhanginpoe'opí'an, hediháa wa' wí'íka'póya'pí'an? Ti íka'powakâymuu?"

18 Ítséemuu, hedî háadan handi wí'únkeet'óepí? Hedá í'ojemuu, hedî háadan handi wí'ít'oe'opí?

19 Ti wí'ún'ánshaapí'an háa dáy'annin? Nă'i p'ánú pává in p'ánú maapaasôn (5,000) t'owagî' dovâyháve ihayḍi, hăyú t'únnan i' dínphade'i koegî' bînwé'ge'an?" Óetu'an, "Tă'ḍi wíje (12) ihay."

20 "Hedá tsé ihay pává in jónu maapaasôngî'-á (4,000) dovâyháve ihayḍi, hăyú t'únnan i' dínphade'i koegî' bînwé'ge'an?" Ditû, "Tsé ihay."

21 Hedî ovâytu'an, "Hedî háadan wa'ḍi wí'íka'póya'pí i' oewáasee i'gedi wâytu'andi?"

Oe Bethsaida bú'ay Jesus-di wí sen tsí't'aa'i namuu'i' ônehkháa'an

22 Oe Bethsaida bú'ay dipówá, hedî wên t'owadi wí sen tsí't'aa'i namuu'i' Jesus-ví'we óekán. Pín ta'gedi indi Jesus óedaa'an nă'i tsí't'aa'i' óetăägé-íḍi ônehkháa'amíḍi.

23 Jesus-di i' tsí't'aa'i' óepahkê', hedî oe bú'ḍi já'wépiye óepaho'ḍi tsée eedi wí só'p'oedi óe'ăyü, hedá iví mandá óetăgedi óetsika'yan, "Ti hăäwí úkeepo?"

* **8:15** Jesus "oewáasee" gin natúḍi inbí hăhkan ni'gedân ihí'máa, hewänbo in khăge'nin wíḍika'pówápí.

24 I' tsí't'aa'i' ipuwábéedí natú, "T'owa dijidi dovâymunde', hewänbo hääwí wí tay waagibá dínchaa."

25 Hedi wiyá i' senbí tsée Jesus-di ôntäge. Nää-á i' tsí't'aa'i' hânho ipuwäkhäädí nawówa, hedi wesebo hää t'ähkí kee'eedi ûnkeepóe.

26 Hedi Jesus-di i' sen iví'piye óepunjôndi óetu'an, "Hää bú' wí'unwáyts'ûunípi."

Peter natú to'wí Jesus ta'gendi namuu'in

27 Jesus iví khäge'nindádí i' bú'ây eeje Caesarea Philippi bú' tsowa ejejpiye namää. Dimän dihaydi iví khäge'nin itsika'yan, "To-an naa omuu gân ná'in t'owa ditû'?"

28 Óetu'an, "Wên ditû' John i' p'ó'p'oekandi-ân unmuu. Wây-a wëndá ditû' Elijah-ân unmuu, hedá wa'di wáyjé wëndá ditû' wí Jôesi Tádáví tukhe'min diwedi'i-ân unmuu."

29 Hedi ovâytsika'yan, "Hedi undá, to-á naa-á omuu gân í'ände'?" Peter-di óetu'an, "Gá i' to'wí Jôesi Tádádí óesóge'i' t'owa ovây'aywoenídí, i-ân unmuu."

30 Hedi kaygindi ovâykhâak'û' wiyá to'wí wänbo wídayhangin'ânnamípidí to'wí namuu'in.

Jesus ihée'an it'ôephadekhâymaa i'gedi hedá nachuwagí'o i'gedá

31 Hedi ihaydi háa ûnpuwagí'o i'gedi ovâyhée'andi ovâytu'an, "Ná'in nakhây'ä' napúuwí'in: Naa, t'ähkí t'owagí' o'aypuyä'i' omuu'i báyéki dont'ôephadekhâymaa, hedi in Hudíyo tsonnindádí in owha' p'ó'dédí'indádí hedá in Hudíyoví kuu dâyhá'o'indádí wé'ge naa díjoegikhâymaadá wídísígíkkâykhâymaapí.

Díkhe[?]khâymáa, hewänbo poje thaa iwe owáywówápuwagí[?]o.”

³² Ná[?]i hääwí thay[?]eedi ovâytu[?]an, hedí Peter-di óehânge[?]andi óetu[?]an, “Ha[?]wâa wí[?]untúunípi.”

³³ Jesus ibéedí in wé[?]gen khäge[?]nin ovây[?]münde[?], hedí Peter óet[?]e[?]yandi óetu[?]an, “Satan, Penísendi[?], naví[?]wedi óhadi. U-á t'owa waabá bí[?]ánshamáa, Jôesi Tádá i[?]ánshaa[?]o waagá joe.”

Háa t'owa dí[?]nhây[?]ä[?] dí[?]ví[?]amí[?]in Jesus óeyu[?]uhúuwí[?]in dida[?]di

³⁴ Hedáhá[?] iví khäge[?]nindá in wé[?]gen t'owa t'ähká ovâywé[?]ge[?]andi ovâytu[?]an, “To[?]wên naa-ádi dikä[?]äáda[?]indá wídínkhây[?]ähpí háa diwänpida[?] waa dí[?]ví[?]amí[?]in, hewänbo inbí phé[?]win dâyhúuwí, hedá naa-á dí[?]yuu[?]húuwí. †

³⁵ To[?]wên inbí wówátsi dâywänpi[?]aywoení[?]in dida[?]indá inbí wówátsi dipedeegi[?]o. Hewänbo to[?]wên inbí wówátsi naagi[?] hedá Jôesi Tádá ví híwó[?]di tungí[?]-á dí[?]vímägi[?]in, indá inbí wówátsi dit'anpúuwí.

³⁶ Tobá wí to[?]wí hääwí t'ähkí nää oepáa k'aydi nakw'[?]ó[?]di ihógi wänbo[?], wé[?]innan wên híwó óekhâymáa iví wówátsi iwáyho[?]di?

³⁷ Wí to[?]wí wí[?]únkodípi hääwí wänbo imäänídi iví wówátsi nawáyt'anpúuwídi.

³⁸ In nääwin t'owa t'aywóhkannin dimuu[?]in Jôesi Tádá dâyoegi[?]an, wí kwee iví sen ijoegi[?]an wiyá pi[?]wíví sendádi ithaayé-ídi waagibá. Naa t'ähkí t'owagi[?] o[?]aypuyä[?]i[?] omuu[?]i nää oepáa k'aydipiye owáy[?]ä[?], naví Tádá ví sa[?]wó[?]di kohthay

† **8:34** Ná[?]in natunda[?], díkhâymúuní dâyt'óephaagé-ídi, Jesus in phé[?]win deedi it'óephađe waagibá.

wóégé hedá in yã'dâa'in makówáwin t'ôepa'aa'in wóégá o'ã'. Hedi to'wên nää naa díwôeda'in hedá naví háhkandá dínwôeda'indá, naadi wá' dovâywôeda'khâymaa owáy i' thaa owáy'ã'i napówá ihaydi.

9

1 “Ta'gendi wâytumáa, Jôesi Tádádí iví kay ûnmuu'in wovâykeeyamí hedi bînpuwâkhâymaa naa tsondi omuu'in. Nã'in napúuwí wa'di wáy wên nãwe íji'in íhánpídíbo'.

Háa Jesus ûnchaa waa ûn'egópóe

2 Sí thaa naphade ihaydi Jesus-di Peter-á James-á John-dá i-ádí ovâyho', hedi wên p'in tũwã'in kw'áyepiye wí'bo dimää, hedi inbí páadépiye Jesus háa ûnchaa'in ûn'egópóe.

3 Iví aa hânho ts'ã'i ûn'ots'ápóe, tóebo há'to i' aa ihay ts'ã'i i'owêedi-í.

4 Hedi Moses-ádí Elijah-ádí tsíkhagipí dakeepóe, hedi Jesus-ádí dánhí'máa.

5 Peter-di Jesus óetu'an, “Háhkandi', híwó namuu nãwe gikw'ôndi. Jaho poje óhkhun tewhá'ây âyk'wôení, wêe ɥ'gí', wíyá Moses-gí'-á, hedá wíyá Elijah-gí'-á.”

6 Moses-ádí Elijah-ádí dakeepóedí in khäge'nin hânho ovâypihää, hedânho ha'wâa Peter natú, gá háa natúuní'in wí'ûnhanginnáhpídân.

7 Hedi wí okhúwá napówádí ovây'óhkhunnan, hedi nã'in tun okhúwá jáadidi napee: “Nã'i-ân naví ay dînmuu donsígí'i'. I' bînt'ôeyaaní.”

8 Wesebo i'ge t'ähkí dívíbee, hewänbo Jesus-da'mân dâymû', wíyá hääwí wänbo-ájoe.

Jesus óetsika?yan Elijah nawáy?ä? i?gedi

⁹ Oe p'in kw'áyeḍi diwhave?ä? ihayḍi Jesus-di ovâytu'an, "To'wí wânbo hääwí bînmû'in wíwînt'ôe'amípi, owáy naa t'ähki t'owagí? o'aypuyä?i? ochuudi wíyá owáywówápóe píhay."

¹⁰ Iví tun ôn?a?gin, hewänbo wí'ná táye dívítsika?yan, "Hânnan namuu ná'in tun, wíyá nawáywówápúuwí i?gedi?"

¹¹ Heḍi Jesus óetu'an, "In Hudíyoví khuu dâyhá?o'in ditû?, i? to'wí Jôesi Táadi óesogekhâymaa?i? t'owa ovây?aywoenídí na?äpídíbo? Elijah-á napowagí?o. Háadan ha?wâa ditû?"

¹² Jesus-di ovâytu'an, "Ta?gendi Elijah páadébo na?ää-i'in nakhây?ä?-áakun, hääwí t'ähki ikhây?amídí. Heḍi hânnan nata'muu naa t'ähki t'owagí? o'aypuyä?iví?gedi? Gá ginnân: Báyéki dont'ôephadekhâymaa, heḍá t'owadá díjoegikhâymaa.

¹³ Hewänbo naadi wâytumáa, Elijah ho na?ää-áakun, heḍi híwóhpí óe'an in t'owadi háa dida? waagi. Jôesi Táadávi ta'nin diwe iví?gedi ûnta?muu háa óekhâymaa'in." *

Jesus-di wí yä?dâapi? p'oewaqaḥḥa wí enúkáyví?weḍi ônkhehpiye

¹⁴ Jesus-ví wé?gen khäge'nin diji? iwe tsowa dipówá, heḍi báyéki t'owa bûuk'úwákí diwindi dâymû?. Wên Hudíyoví khuu dâyhá?o'indá heḍá in khäge'nindá dívítuhänmaa.

* **9:13** "Elijah" gin Jesus natúdí, John i? p'ó?p'oekandiví?gedi ihí'máa.

15 In t'owadi Jesus óemû'di ovâyháa'an, hedi iví'piye díví'ää óesengitu'âamídi.

16 Jesus-di ovâytsika'yan, “Háadan úvítuhänmaa?”

17 Nă'in t'owa jâagedi wí sendi óetu'an, “Hâhkandi', naví e'nú wînmaa, i-á wí yă'dâapí' p'oewaahâadi óemáadi wí'ûnhí'kodipí.

18 Hedi hâädi wänbo nă'i p'oewaahâa it'ôe'andi i' e'nú oe nangepiye óekanunde', hedi i' e'nú-á nasó'okhópee'idá iwäpúts'indo', hedá taasuugi'bo-á napoe'o. Uví khäge'nin dovâydaa'an nă'i p'oewaahâa ônkhehpeyé-ídi, hewänbo wídínkodipí.”

19 Jesus-di ovâytu'an, “Un t'owa-á wäyupí'in ímuu. Hâädi puwahay-an undádi oyêeni úvívääyú-ídi, hâädi puwahay-an undádi dáyyää'amí? Ja' i' enúkáy naví'piye binmá'.”

20 Hedi óemaadi i' p'oewaahâadi Jesus óemû'dibo nă'i enúkáy óethathakannan, hedi i' e'nú nakanudi ijánúmáa, hedá nasó'okhópee'i.

21 Jesus-di i' enúkáyví tádá óetsika'yan, “Hâädi waabo-an gin ûnpoe'o?” Í' tádádi óetu'an, “Gá hýyää'i namuudibo-ân.

22 Hedá háyän wänbo i' p'oewaahâadi phaa iwe hedá p'oe eewá óechänunde' óeháyídi. Úkodidáho nanbí'piye dísehkană'an, háawin wên wänbo wên khäge'dí'an.”

23 Jesus-di óetu'an, “Háadan dítumáa, ‘Úkodidáho?’ To'wí iwäyunde'i-á ûnkodi hääwí namúuge i'amídi.”

24 Wesebo nă'i enúkáyví tádá kaygindi natú, “Naa dáywäyunde', díkhäge'nan wiyá shánkí

dáywäyú-ídí.”

25 Jesus-di wây-á báyéki t'owa a'yuuḡi dívíkhaḡimá'dí ovâymû?, hedi wesebo ná'i yä'dâapî? p'oewaahâa óet'e'yandi óetu'an, “U yä'dâapî? p'oewaahâa, u'di t'owa ovây'ojet'aa'o'i?, tunpî'indá ovâypa'i?, naadi wítumáa, ná'i enúkáyví'wedi ópeeve, hedi wíyá wí'unts'úunípí.”

26 I? p'oewaahâa ituwínúdí ná'i enúkáy óekanuḡi hânho óethathakannan, heḡáhá? iví'wedi únpee. I? enúkáy wí pení waabá únchaa, hediho in t'owadi óemû'di ditú, “I-áho nachuu.”

27 Hewänbo Jesus-di i? enúkáyví man ônyâ'di óekwinukhäge'nandi iwínú.

28 Hedi Jesus wí tewhá ee nats'ú, hedi iví khäge'nindi wí'bo óetsika'yan, “Háaḡan na'in wíḡinkodípí i? yä'dâapî? p'oewaahâa âykehpeeyé-ídí?”

29 Jesus-di ovâytu'an, “Úvíjûusu'odida'mân únkoedí-í wí yä'dâapî? p'oewaahâa ḡi'bibá bínkehpeeyé-ídí.”

Jesus nachuwagí'o i'gedi wíyá ihée'an

30 Jesus-áḡi iví khäge'nindáḡi iwedi dimää hedi Galilee nange i'ge diphade. Jesus wínada'pí to'wí wänbo únhanginpúuwí'in wáhää naji'in, ḡa dimändibo iví khäge'nin ovâyhâhkanhondân.

31 Ovâytumáa, “Naa t'âhki t'owagí? o'aypuyä'i? omuu'i wây-á t'owaví mangepiye díkáani. Indáho díkhe'khâymáa, hewänbo poje thaa iwá wíyá owáywówápuwagí'o.”

32 In khäge'nin ná'i hääwí Jesus-di ovâytumáa'i wíḡika'póya'pí, hewänbo diwôeda? óetsika'yâamíḡi i'gedi.

To-an i' shánkí hay'i namuu?

33 Capernaum bú'ay dipówá, hedi wí tewhá ee dits'ú. Jesus-di in khäge'nin ovâytsika'yan, “Oe p'óegé gi'ãdi hää i'gedan úvítuhánmáa?”

34 Indá hânda' dik'wó, gá oe p'óegé dijidi wé'i-angú in diwedi i' shánkí hay'i namuu i'gedi dívítuhánmá'dân.

35 Jesus isóge, hedi nã'in tä'di wíje (12) khäge'nin ovâywé'ge'andi ovâytu'an, “To'wí i' p'ó'dédí' namúuní'in nada'dá, i-á ûnkây'ä' tí'úugé'i namúuní'in, hedá t'ãhkívi khäge'di-á.”

36 Hedi Jesus-di wí ay óepakhê'di inbí páadépiye óeho', hedáhá' nã'i ay óeba'aa'andi ovâytu'an,

37 “To'wídí naa dída'di wí ay nã'i ay waabá óesígíkendedi, naa wá' dísigíkende waabá i'o'. Hedi to'wí naa dísigíkende'i'dá naada'ba wídísígíkendepí, hewänbo i' to'wí naa dísandí' wá' óesígíkende’.”

To'wídí Jesus-vi'piye háa nachaapi'-á ivi'näpiye napoe'o

38 John-di óetu'an, “Hãhkandi', tóewí sen âymú' yã'dâapi'in p'oewaahâa t'owavi'wedi ovâykhehpiyendedi uví kháwã natû'di, hedi âytu'an han wí'i'amípi'in, na'in diwedi'i wínamuupídí.”

39 Hewänbo Jesus natú, “To'wí gi'bi wíwínkhâa'amípi. To'wí namuu'i naví kháwã natû'di ipínnánt'ôe'andi-á wesebo híwôhpi naví'gedi wí'ihée'amípi.

40 To'wí nanbí'piye háa wínachaapi'-á nanbí'näpiyebá napoe'o.

41 Ta'gendi wâȳtumáa, to'wí wí p'oe wänbo wovâysuwäj̄õndi, naví'in ímuu'in ûnhanginnândi, i-á Jôesi Tádádí óewá'âakhâymáa."

Jesus t'aywó'di ï'gedi ihée'an

42 "Hedi to'wídí wêe wänbo nã'in hí'innin naví'piye dívíwäyunde'in diwedi óet'aywóhá'andá, shánkí híwó í' to'wí ûnpúuwíwän wa'di han óehá'anpídíbo wí k'uu kháa'í iví k'áy eedi ônwhisôege-í'in hedi mâap'oe iwe óechäânú-í'in.

43 Hedi wéhpêe mandi úvít'aywó'dodá, shánkí híwó namuu bînts'âa-í'in, wíyá indi úvít'aywó'nâamíví'wedi. Tobá wéhpêeda' ímanmuu wänbo?, shánkí híwó namuu wówátsi nahándepí'in bînkáyjídí, péyégepiye ímú-íví'wedi wí'gín ímanmuudi.

44 Oe péyéga t'owa hãnhay wänbo t'ähki dâyt'ôephadekhâymáa, hedá í' phaa hãnhay wänbo napaa'apí'dá ovâyphahkhanukhâymáa.

45 Hedi wéhpêe ândi in ta'ge'in p'óegedí wovâyhänge'odá, shánkí híwó namuu bînts'âa-í'in wíyá indi úvít'aywó'nâamíví'wedi. Tobá wéhpêeda' í'ânmuu wänbo?, shánkí híwó namuu wówátsi nahándepí'in bînkáyjídí, péyégepiye wovâychäânú-íví'wedi wí'gín í'ânmuudi.

46 Oe péyéga t'owa hãnhay wänbo t'ähki dâyt'ôephadekhâymáa, hedá í' phaa hãnhay wänbo napaa'apí'dá ovâyphahkhanukhâymáa.

47 Hedi wéhpêe tséedí híwóhpí hääwí wovâypuwä'odá, shánkí híwó namuu bînwahkáyjí'in, wíyá indi úvít'aywó'nâamíví'wedi. Tobá wéhpêeda' ítséemuu

wänboʔ, shánkí híwó namuu oe makówápiye ímú-ídí, péyégepiye wovâychäänú-ívíʔwedi wíʔgín ítséemuudi.

48 Oe péyéga t'owa hãnhay wänbo t'ähki dâyt'ôephadekhâymaa, hedá iʔ phaa hãnhay wänbo napaʔapíʔdá ovâyphahkhanukhâymaa.

49 “Toʔwên t'ähki phaadi ovâyʔaayäâkhâymaa. †

50 Aayäâ híwóʔdi namuu, hewänbo iʔ aayäâ naʔáhhándáhoʔ, háʔto wiyá áhsäâʔi napúuwí. Undá únkhâyʔäʔ aayäâ naʔáhhándepíʔ waaginbá ímúuníʔin, hedi tsaaginpidíbo wéʔge ítháni.”

10

Jesus khótsaqawije iʔgedi óetsikaʔyan

1 Jesus iwedi ijâaʔan, hedi Judea nangepiye namäadi Jordan p'oʔ p'änäpiye naphade. Iwe wây-á báyéki t'owa iví núʔ dívíwéʔgeʔan, hedi häädi waa iʔan waagi in wáʔ ovâyháʔan.

2 Hedi wên Pharisee t'owa ûnpówádí óetsikaʔyan, “Ti híwó namuu wí sen nakhóhtsaʔändiʔ iví kweevíʔwedi ithaaweejé-ídí? Hân iʔ tsontun natûʔʔ?” Gín ditú Jesus óetayiʔnídí, tigúba híwóhpi natuhpee-í.

3 Jesus-di ovâytsikaʔyan, “Hân Moses-di wovâyjônʔ?”

† 9:49 Nãʔi híʔ-á kâyi namuu gikaʔpóewídí. Wáy wên t'owa diʔánde ginnân natundaʔin: Hânʔoe in Hudíyo dâyiʔanimâhánunde Jôesi Táda óemäänídí, hedi dínkhâyʔäʔ iʔ pívi dâyiʔaayäâʔamíʔin wínahaʔdãnpúuwípídí. In t'owa Jôesi Tádáviʔpiye dívípimägiʔindá dâyt'ôepahadé-í, hääwí phaadi ovâyphahánunde waagibá, hebo nãʔi t'ôephade namuudi shánkí híwóʔnin dimúuní.

4 Indi óetuʔan, “Moses-di náʔin tun dînjoeʔan: Wí sen wên khóhtsaawije taʔnin itaʔnamí hedi handidi iví kwee ijoeʔamí.”

5 Jesus-di ovâytuʔan, “Hewänbo Moses-di haʔwâagi wovâytaʔkʔûʔ gá tʔôeyanpíʔin ímuudân, unbí kwiyäʔ bînwänpijoekanmáadíboʔ.

6 Hewänbo oe tsʔanpáadé nanân diwe Jôesi Tádádí sendádí kwee-ádí ovänkhíjé.

7 Hedi natú wí sen ikhóʔyâʔdáhoʔ, iví tádá-á iví jíyá-á ijoeʔamíʔin ûnkhâyʔäʔ.

8 Hediho iʔ sendá iʔ kwee-á wêe tûu ûnpʔoedaʔ dapoeʔo, hediho wíje wídamuupí, wêedaʔ damuu.

9 Hedânho in toʔwên Jôesi Tádádí ovänwónnindá toʔwí wänbo wíʔûnkhâyʔähpí ovänweejé-íʔin.”

10 Iʔ tewhá ee diwáytsʔûndi iví khägeʔnindi náʔi híʔiʔgedi óetsikaʔyan.

11 Hedi ovâytuʔan, “Wí sen iví kwee ijoeʔandi wíyá kwee-ádí ikhóʔyâʔdá, iví kweevíʔpiye tʔaywó iʔoʔ.

12 Iʔ kwee wáʔ, iví sen ijoeʔandi wíyá sendádí ikhóʔyâʔdá, iví senbíʔpiye tʔaywó iʔoʔ.”

Jesus-di in híʔinnin ovâysígíhógi

13 Wên tʔowa inbí áyyäã Jesus-víʔwe dâykán iʔdi ovâytäägé-ídi, hedi iví khägeʔnindi in tʔowa ovâytʔeʔyandi ovâytuʔan haʔwâa wídivíʔamípi.

14 Hedi Jesus-di in khägeʔnin háa divíʔoʔin ovâymûʔdi inbíʔpiye híhchan wínachäpí, hedi ovâytuʔan, “In híʔinnin áyyäã navíʔpiye binkäʔäãmää, wívínkhäʔamípi, gá toʔwên náʔin áyyäã waaginbá dimuuʔindá Jôesi Tádávíʔin úmuudân.

15 Ta'gendi wâytumáa, to'wí wänbo Jôesi Tádávi' wínápúuwípi wí hínchää'i' ay waagibá iwäyupídí."

16 Hedáhá' in áyyää ovâyba'aahógidi wí'ínbo ovâytägedi ingí' ovâyjûusu'an.

Wí sen kodit'owa namuu'i' Jesus-ví'piye na'ää

17 P'óegé wiyá Jesus nats'anmän dihaydi wí sen iví'weää naví'piye binkä'ääpiye i'ääkán, hedí idége'disógedi óetu'an, "Híwó'di háhkandi', hân dáy'amí hedânho in wówátsi nahánde'pí'in donkáyjídí?"

18 Jesus-di óetsika'yan, "Háadan naa híwó'di gin dítu'o"? Jôesi Tádáda'mân híwó'di namuu, wiyá to'wí-á joe.

19 Jôesi Tádávi' tsontun ho mântaa. I-á natú wíwínt'owat'aháanú-ípi, wiyá to'wíwí kwee-ádí háa sendádí wí'úvíwhohkwomá've-ípi, wí'úvísä'mamípi, t'owaví'gedi wí'úvíhójo'amípi, hójo waagidibo t'owaví hääwí wíwínhóenípi, unbí tádá-á jiyá-á bîn'a'ginmá've-í."

20 Óetu'an i' sendi, "Háhkandi', naa enúkáy omuudibo' t'ähkí ná'i tsontun dó'a'gin."

21 Jesus-di sígídí ta'gebo óemúndedi óetu'an, "Wa'di wây-á háawên útáy bi'amí'in. Jaho ópún, hääwí úkw'ó'di t'ähkí mänkü'ch'áaní, hedí i' chá' mänhógi'i' in t'owa sehkanäwó diwówáji'in ovâymääni, hedânho oe makówá kodit'owa unmúunídí. Hedí nääkü'ch'áadá ovâymägídá naa-ádí óká've."

22 Ná'in nat'oe ihaydi i' sen nabo'aats'aypóe, hedí iví pí'ná khó'jé ûnkháapóedí iwedi namää, gá báyéki hääwí ûnkw'ôndân hediho wínakuchada'pí.

23 Jesus ipuwäbéemáa, hedi iví khäge'nin itu'an, "Báyékí kây'in namuu wí to'wí nakodit'owamuu'i háa Jôesi Tádá natú waa díví'amídí hedânho ovây'aywoenídí."

24 Nă'i hí'dí in khäge'nin ovâyháa'an, hewänbo Jesus-di wíyá ovâytu'an, "Naví ây, ívíwo nabâapu'wan wí to'wí háa Jôesi Tádá natú waa í'amídí hedânho ôn'aywoenídí."

25 Nabâapu'wan wí kamäyo wên agúusa tsípho i'ge nats'úunídí, hewänbo shánkí nabâapu'wan wí to'wí kodit'owa namuu'i háa Jôesi Tádá natú waa í'amídí hedânho ôn'aywoenídí."

26 Năbâa shánkí ovâyháa'an in khäge'nin, hedi wí'nă táye dívítsika'yan, "Gin namuudá to-an ûnkodí ûn'aywondee-ídí?"

27 Jesus-di ta'gebo ovâymundedi ovâytu'an, "To'wí wänbo wí'bo wí'ûnkodipí. Jôesi Tádádá'mân ûnkodí t'owa ovây'aywoenídí. Jôesi Tádá-á hääwí t'ähkí ûnkodí i'amídí."

28 Peter-di óetu'an, "Úhanginná hääwí t'ähkí âyjoe'annin ụ-ádí gimú-ídí."

29 Jesus-di ovâytu'an, "Ta'gendi wâytumáa, naa omuudibo hedá Jôesi Tádáví híwó'dí tun ûnmuudibo-á, to'wí ijoe'andi iví tewhá, háa iví tí'ûuwíndá pá'dâyíndá, háa iví tádá-á jíyá-á, háa iví ây-á, háa iví nava-á,

30 i-á ta'gendi tägintä (100) ma'kw'anukí shánkí ihóení, tewhá-á, tí'ûuwíndá pá'dâyíndá, jíyá'índá, ây-á, nava-á — hedá it'ôephadekhâyímáa iví wäyu ûnmuudi. T'ähkí nă'i ihóení wa' năä oepáa k'aydi nawówáji' ihaydi, hedá iví wówátsi năä oepáa k'aydi ûnbo'wan dihaydá wówátsi nahándeplí'índá

ikáyjí.

³¹ Hewänbo báyéki t'owa nää p'ó?dédí?in dimuu waa dínchaa?indá tí?úugé?in dipúuwí; hedí báyéki t'owa-á nää tí?úugé?in dimuu waa dínchaa?indá p'ó?dédí?indá dipúuwí.”

Powingí? Jesus iví khäge?nin itu?an nachuwagi?o?in

³² In p'óegé dimän Jerusalem bú?piye, hedí iví khäge?ninbí páadé Jesus namän. In khäge?nindá wíđínhanginnáhpí háa díví?ánshaa?ámí?in, hedá in wé?gen t'owa iví tí?úugé dimännindá dikhunwôeda?. In tä?di wíje khäge?nin iví?piye wíyá ovâyhänge?an, hedí háa ûnpúwágí?o?in ovâytu?an.

³³ Natú, “Bít'ôeyan, nää-á Jerusalem-piye gimän, hedí naa, t'ähki t'owagi? o?aypuyä?i? omuu?i? t'owadi díkáaní in owaha? p'ó?dédí?indá hedá in Hudíyoví khuu dâyhá?o?indá inbí mange. Indáho ditúuní naa dínkhây?ä? ochuu-í?in, hedá in Hudíyo dimuupi?in t'owaví mangá díkáaní.

³⁴ Nä?indi dînp'áhkaakhâymaa, hedá dí?ohphaykhâymaa. Púwhí?dí díwhä?dikhâymaa, hedá díkhe?khâymaa. Hewänbo poje thaa iwe owáywówápúuwí.”

James-ádí John-dádí hääwí dada?póe

³⁵ Ihaydibá James-ádí John-dádí Zebedee-ví ây damuu?in Jesus-ví?piye damää, hedí óetu?an, “Háhkandi?, na?in hääwí gadapúuwí hedí u?di dîn?ámí?in gada?.”

³⁶ Ovãntsika?yan, “Hää-an dada? wän?ámí?in?”

37 Óetuʼan, “Owáy untsondisogedee ihaydi, naʼin uví khóe gamúuníʼin gadaʼ, wêe koʼdíngédí, wêe-á yǎʼmǎngédá.”

38 Jesus-di ovǎntuʼan, “Undá wídǎnhanginnáhpí háäwí dadaʼin. Ti dǎnkodi dǎntʼôephaadé-ídí naa dontʼôephadekhâymaa waabá? Hedi naa háäwí kháaʼi donphadekhâymaa waabá, ti dǎnkodi dǎnphaadé-íʼin?”

39 Óetuʼan, “Gǎnkodi-ákun.” Jesus-di ovǎntuʼan, “Taʼgendi undá wáʼ dǎntʼôephadekhâymaa, hedá háäwí kháaʼi dǎnphadekhâymaa, naa dǎnpúuwí waabá.

40 Hewǎnbo naa wídǎnkʼóepí naví khóe wǎndeʼmamiʼin koʼdíngédá yǎʼmǎngédá. Jôesi Tádádaʼmân ûnkʼóe ovâydeʼmamídí toʼwên haʼmin dimúunídí.”

41 In wéʼgen tá khǎgeʼnin James-á John-dá inbí híʼ iʼgedi dǎnhanginpóe ihaydi inbíʼpiye ditʼayyaapóe.

42 Hediho Jesus tʼǎhkí iví khǎgeʼnin iwéʼgeʼandi ovâytuʼan, “Únhanginná in Hudíyo dimuupíʼin tʼowaví tsonnin hânho ditsontʼóe, hedá inbí tʼowa-á ovâytsomáʼve-íʼindá diwǎnpidaʼ.

43 Hewǎnbo undá wíʼúnkhâyʼǎhpí haʼmin ímúuníʼin. Toʼwí un diwedi hayʼi namúuníʼin nadaʼdá, i-á unbí khǎgeʼdidáʼ namúuníʼin ûnkhâyʼǎʼ.

44 Hedi toʼwí pʼóʼdédíʼ namúuníʼin nadaʼdá, i-á wí pantʼôeʼi un tʼǎhkígíʼ waagiʼbá namúuníʼin ûnkhâyʼǎʼ.

45 Naa wǎnboʼ, tʼǎhkí tʼowagíʼ oʼaypuyǎʼiʼ omuuʼi-á oʼǎä tʼowa dovâykhǎgeʼnamídí, indi naa

díkhäge⁷namídá joe. O⁷ää ochuu-ídí, hedá naví wówátsi-á dáywá⁷âa-ídí t'ähkí t'owa dínkoedí-ídí inbí t'aywó⁷di iwedi dima⁷p'ánídí.”

Jesus-di wí sen natsí⁷t'aamuu⁷i⁷ iví keetan óemägi

⁴⁶ Oe Jericho bú⁷ Jesus iví khäge⁷nindádí báyéki t'owa-ádí dipówá, hedi iwedi dipeemän dihaydi wí sen tsí⁷t'aa⁷i namuu⁷i⁷ owáy p'óe hángé wáy nahäáda⁷án, i-á Bartimaeus gin nakháwá, Timaeus-ví ay únmuu⁷i⁷.

⁴⁷ Bartimaeus-á nat'oe Jesus oe Nazareth bú⁷wi na⁷ä⁷in, hedi ituwínú, “Jesus, u David-ví ây iwedi⁷i⁷ unmuu⁷i⁷, naví⁷piye ósehkanäpuwawe.”

⁴⁸ Báyéki t'owadi i⁷ sen óet'e⁷yandi óetu⁷an, “Hânda⁷dibo⁷.” Hewänbo i-á shánkí kaygá ituwínú, “U David-ví ây iwedi⁷i⁷ unmuu⁷i⁷, dísehkanä⁷an.”

⁴⁹ Jesus iwóyí⁷dí ovâytu⁷an, “Bintu⁷an na⁷ä⁷-ídí.” Indi i⁷ tsí⁷t'aa⁷i⁷ óetu⁷an, “Jesus-di wóetu⁷hkanmáa. Ówínú, óhíhchanpuwawe.”

⁵⁰ I⁷ sen iví k'éwé⁷in to ip'ádi, hedi wesebo iwínúdí Jesus-ví⁷piye namää.

⁵¹ Jesus-di óetsika⁷yan, “Hânnan wîn⁷amí⁷innan unda⁷?” I⁷ sendi óetu⁷an, “Gá dînkeepúuwí⁷innân oda⁷, Nanbí sedó.”

⁵² Jesus-di óetu⁷an, “Ópûn, uví wäyü úmuudânkun unwówa.” Hedi wesebo i⁷ sen ünkeepóedí Jesus-ádí namää.

11

Jesus oe Jerusalem bú⁷ óesígíkê

¹ Jesus-á iví khäge⁷nindádí Jerusalem bú⁷ tsowa dipówá. Iwe wí okú nak'óe “Olive Okú” gin dâytu⁷o⁷, hedi ná⁷i okú iwe nú⁷ wáy ná⁷in wíje

bú'ây daná, Bethpage-ádí Bethany-ádí. Hedí wíje iví khäge'nin ovãnsan dapáadémú-ídí.

² Ovãntu'an, "Jaho bápûn hä'i bú'ay nanbí páadépiye nanân diwepiye, hedí dats'ú' dihaydá wí búdu'ay dãnshaa-í nawhiwindi, i-á wa' wáymûu wãnbo to'wí wãnbo wí'i'íhsógepí. Dãnwhisuudi dãn má'í náwe.

³ Hedí to'wídí wovãntsika'yandáho', 'Háadan ha'wâa dãn'o'?', ginnân dãntu'amí: 'Gá Nanbí Sedó i' ûntáyðân, hedí háy napóedíbo wônwáymá'í."

⁴ Damäädi wí búdu'ay p'ôe hángé wên phódi nú' nawhiwindi dãnshaa.

⁵ Hedí dãnwhisuudeđi in t'owa iwáygé diwin-nindi ovãntsika'yan, "Hãnnan dãn'o'?' Háadan hä'i búdu'ay dãnwhisuude'?"

⁶ In khäge'nin háa Jesus-di ovãntu'an waa datú, hedího ovãnmági.

⁷ I' búdu'ay Jesus ônhó', hedí inbí k'éwé'in to dãn'p'ädidi i' búdu k'éwé ônpa'k'û', hedí Jesus i'íhsóge.

⁸ Hedí wáy Jesus óe'íhon ni'ge báyéki t'owa inbí k'éwé'i to oe te'p'óegé ônpa'kwohon, hedí wáy-á wé'gendá dâytaykhóepa'kwohon, i' nava iwe dâyts'â'i'.

⁹ Hedí in to'wên páadé dimännindá hedá in tí'úugé ûnwóe'ã'indá dívítuhkwínuhon, "Wísígekénde'." "Nanbí Sedó Jôesi Tádádí wóesan, hedího híwó wóe'ã'amí."

¹⁰ "Híwó úpúuwí gá untsondisogedee-ídân, nanbí thehtáy pahpâa David natsondi'ân waagibá." "Jôesi Tádá oe makówa na'ãndi-á hay'i namuu."

¹¹ Hedí Jerusalem bú'piye Jesus namäädi i'

méesate hay'i ee nats'ú, hedi ibéemáadi háäwi t'ähki imúnde'. Hebo nathi'êemändibo in tä'di wíje (12) khäge'nindádi oe Bethany bú'aypiye namää.

In fig tay nabaymuupi'in

¹² Wíyá tháwän Bethany-di dipee, hedi Jesus naháshéhpoe.

¹³ Háy kayi' diwe wên fig tay nachândi imû' nakaamuudi. Iwepiye namää imúunídi tigúba na-fig-muu'in, hewänbo iwe napówá ihaydi fig wänbo wí'ishaapí, wa'di na-fig-púuwí ihaydi wínanáhpídi.

¹⁴ Hedi Jesus-di in tay óetu'an, "Uví'wedá to'wí wänbo wíyá wí'i-fig-k'o'ípi." Iví khäge'nin háa natú'in dit'oe.

Jesus i' méesate hay'i iwedi in dâyhäawiku'cháade'in ovâykhehpiye

¹⁵ Jerusalem bú'piye wíyá dimää, hedi Jesus i' méesate háy'i eepiye namää, hedi in t'owa dâyhäawiku'ch'áade'indádi in dâyhäawíkumände'indádi iwedi ovâykhehpiye, hedi in dâychä'egó'o'inbí määsa-á hedá in dâyk'o'weeku'ch'áade'inbí púwédé-á ovâyjánú.

¹⁶ Hedi to'wí wänbo oe-á nää-á ee méesate íve wí'ovâyphademägipí inbí háäwi wóegé.

¹⁷ Hedi in t'owa ovâyhá'andi ovâytu'an, "Jôesi Tádá iví ta'nin diwe ginnân natúhpí'an:

Naví tewhá-á t'ähki nange'in t'owa dívíjûusu'amígi' namuu, hewänbo undá bîn'egó'andi sänmin dívíkaakw'ôenígí' napoe."

¹⁸ In owhá' p'ó'dédi'indá hedá in Hudíyoví khuu dâyhá'o'indá háa natú'in dit'oe, hedi iwedi

páadépiye hádídí óeháyí'ín dâytuwămáa, hewänbo óekhunwôeda?, iví hí'dí in t'owa ovâyháa'odi.

19 Nakin dihaydi Jesus-á iví khäge'nindádi ee bú'dí dipee.

Háa in fig tay iwedi diháhpóe waa

20 Hédeéndí napóe ihaydi p'óegé dimändi in fig tay Jesus-di óehée'annindá pú'díbo nat'aadi dâymû'.

21 Peter háa Jesus natú'in ún'ánpówá, hedi óetu'an, "Háhkandi?, in tay untú'in há'to híwó napúuwí'in t'ähki nat'aa."

22 Jesus-di ovâytu'an, "Bíwäyú Jôesi Tádá-á hää t'ähki i'amí'in ûnkodi.

23 Ta'gendi wâytumáa, to'wí ná'in p'in itú'andi, 'Ótége, oe mâap'oe iwe ópichänú, hedi háa natú waa napúuwí gin iwâyundedá, ôn'amí-ákun. Hewänbo pín ta'gedi iwäyü-í'in ûnkây'ä'.

24 Hedân wâytumáa, úvjúusu'andi i' hääwí bîndaa'andi ta'gendi bînhóení'in úvâyundedáho?, hedáho bînhóení-áhe'.

25 Hewänbo häädi úvjúusu'o' ihaydi, to'wíwí'piye híwó wí'ichaapídí, i-á bîn'owóejé-í, hedânho unbí Tádá oe makówa na'ändi'di unbí t'aywó'di wá' wovây'owóejé-ídi.

26 Hedi wên t'owa bîn'owójépídá, Jôesi Tádá oe makówa na'ändi'di há'to unbí t'aywó'di wovây'owóejé-í."

Jesus óetsika'yan to'dan ônk'û' iví t'ôe i'amídi

27 Jerusalem bú' diwáypówá ihaydi i' méesate hay'i ee nats'ú. Iwe naji' ihaydi in owha' p'ó'dédi'indá in Hudíyoví kuu dâyhá'o'indá hedá wây-á in Hudíyoví tsonnindá ûnpówá.

28 Indi óetsika[?]yan, “Háawinnan uví tsonkhuu úmuu háa bi[?]o waa bi[?]amídí? To[?]dan in ta[?]gen wônk[?]ú[?] ná[?]i háäwí nâ[?]amídí?”

29 Jesus-di ovâytu[?]an, “Nää-á naadá wá[?] un wéhpêe tsika wâytsika[?]yamí, hedi dítu[?]andá, naadá wâytu[?]âamí to[?]wídí in ta[?]gen dînk[?]ú[?]in ná[?]i háäwí dó[?]amídí.

30 Dítu[?]an, to[?]dan John ônk[?]ú[?] t'owa ovâyp[?]ó[?]p[?]oe[?]amídí, ti Jôesi Tádádí háa t'owadi ônk[?]ú[?]?”

31 Hedi wí[?]ná táye dívítumáa, “Jôesi Tádádí John ônk[?]ú[?] gin gitúdáho[?], Jesus-di dítsikagi[?]o, ‘Hedi háadan handi háa John natú[?]in wí[?]úvíwâyupí?’.

32 Hewänbo wígitúunípi, ‘T'owadida[?] ônk[?]ú[?] gin.” (In t'owa dâykhunwêeda[?]dibo ha[?]wâa dítu[?], gá t'âhkí in t'owa dívíwâyundedân John-dá Jôesi Tádávi tukhe[?]bi ûnmuu[?]in.)

33 Hediho indi Jesus óetu[?]an, “Na[?]indá wíginhanginnáhpí to[?]wídí ônk[?]ú[?]in.” Hedi Jesus-di ovâytu[?]an, “Hedáho[?], naadi wänbo wá[?] wíwâytu[?]amípi to[?]wídí in ta[?]gen dînk[?]ú[?]in dó[?]amídí ná[?]i háäwí dó[?]o[?]i[?].”

12

Jesus-di in yä[?]dâapi[?]in úuva áaphää áyi[?]ninbi[?]gedi ovâytu[?]an

1 Jesus-di in tsonnin ná[?]i háhkangi[?]in ó[?]gedí ovâytu[?]an: “Wí sen i[?]úuva[?]áakhähsaa, hedi i[?]nava íphé[?]ahkhaayan, i[?]k'uu iwá íphoyää i[?]úuva íp'omap[?]ee-ígí[?], hedi wí tewhá tuwä[?]i-á ík[?]ú[?] iví nava i[?]áyi[?]namídí. Hedáhá[?] i[?]nava wên senä[?] úuva

áaphää áyí'nin dimuu'in ovâypíyémägiḍi wíyá pi'wí nangepiye namää.

² I' úuva nap'e'yin dihayḍiho wí t'ôe'i' i' nava iwepiye óesan heḍânho in senä' dâynavapíyé'annindi i' úuva nayǎmu'i' óemääníḍí.

³ Hewänbo indi i' t'ôe'i' óeyâ'ḍi óewhḍi, heḍi mandâ'dibo óewáybun.

⁴ Heḍi i' sendá wíyá t'ôe'i'-á óesan. Indi i-á p'ó'dá óewhḍi, heḍá jänäki'-á óe'an.

⁵ Heḍá wíyá t'ôe'i'-á óesandi-á óehay. Heḍá wây-á wên t'ôe'indá ovâysan. Wáy wên in ovâywhḍi, wây-á wëndá ovâyhânú.

⁶ Heḍi iví ayḍâ' ûnjoekandee, i' isígí'i'. Nă'ihó t'ä'gediḥo in dâynavapíyé'anninbí'wepiye óesan. Natú, 'Maḍân naví ay-á dîn'a'geení.'

⁷ Hewänbo indá wé'ge dívíhee'andi ditú, 'Nă'i-ânkun namuu nă'i hääwí t'ähki' ûnjoepuwagí'o'i'. Jaho âyháyjí, heḍi nă'i hääwí nayǎmu'i'-á nanbí'-á gínmúuní.'

⁸ Heḍiho i' ay óeyâ'ḍi óehay, heḍi i' nava iwedi óep'égi."

⁹ Heḍi Jesus-di in t'owa ovâytsika'yan, "Hân nă'i nava iví' ûnmuu'i' i'amí? Gá namääḍá in senä' dâynavapíyé'annin ovâyháanú-í, ihayḍá i' nava-á wây-á to'wëndá ovâypíyémääni.

¹⁰ Bîntunnapí'an nă'i hí? Jôesi Tádávi ta'nin diwe nata'muu'i':

I' k'uu in tewhátehpaa'in dâyjoegi'andi-á,
nää shánki natáy'i k'uu tehpaá bé'dí napóe.

¹¹ I' shánki natsonji'i gin i'an,
heḍi na'in âymû'ḍi díháa'an."

12 In Hudíyoví tsonnin dínhanginná Jesus-á ná?i hí? inbí?gediho ihée?annin, hedi dida? óepankáyjí?in, hewänbo in t'owa dâykhunwôeda?máadí wí?óepankê?pi, hedi iweđi dimää.

Jesus tax wá?âa i?gedi óetsika?yan

13 Tí?úgedí in Hudíyo tsonnindi wên Pharisee t'owa-á hedá Herod-ví k'ema?indá Jesus-ví?piye ovâypunjôn hääwí óetsika?yamídí. Dida? óekáyjí?in híwó wí?ihí?máapídí.

14 Hedi ûnpówádí óetu?an, “Háhkandi?, gínhanginná uvi hí?-á ta?gen úmuu?in, u?dá t'ähki t'owa handa?bá ovâymáa, háa t'owa dínwänpichaa waa háabo wí?unmuupi, hediho ta?gendá Jôesi Tádáví khuu i?gedá t'owa ovâyhá?o?. Dítu?an, hânnan nanbí tsonnun gíntû? Ti híwó namuu in Rome-winbí tsondi Caesar ây-tax-wá?âa-ídí háa joe? Ti gínkhây?ä? âywá?âa-í?in háa joí óetsika?yamídí. Dida? é?”

15 Hebo Jesus ûnhanginná gin óetsika?máadí inbí ánsaaho ta?ge wíđây máapí?in, hediho ovâytu?an, “Háadan dítayinde? Wí denarius chá? dînmá? naa dómúunídí.”

16 Ônmaadi ovâytsika?yan, “To?ví ts'ay-an ná?i chá? eedi ûnk'óe, hedá to?ví kháwä-á?” Óetu?an, “Gá Caesar-ví?innân.”

17 Jesus-di ovâytu?an, “Hedáho?, hääwí Caesar-ví? ûnmuu?i Caesar-bá binmäa, hedi wá? hääwí Jôesi Tádáví? ûnmuu?i-á Jôesi Tádá-á binmäa.” Hedi iví hí?dí báyéki ovâyháa?an.

In Sadducees-di Jesus óetsika?yan in dichuu?in diwáywówápúuwí i?gedi

18 Nă'in Sadducee t'owa Jesus-ví'piye di'ää, hääwí óetsika'yamídí. (In Sadducees-á dívíwäyunde' in t'owa dichuu'in há'to wiyá diwówápúuwí.)

19 Indi óetu'an, "Háhkandi', Moses-di nă'in tson-tun dînta'nan: Wí sen âypídíbo nachuudi iví kwee wa' ûnwówájidá, i' senbí tí'ûu ûnkhây'ä' i' kwee-ádí ikhó'yâa-i'in, hedânho dân'âykw'ôenídí i' pá'dâyví kháwă ônhúuwídí.

20 Hebo ginnân napóe: Tsé ihay tí'ûuwín senä' diji'. I' shánkí páadé'i' ikhó'yâ', hebo âypídíbo nachuu.

21 I' eedi'i-á wá' i' kwee-ádí ikhó'yâ', hedi nă'i sen wá' âypídíbo-áho nachuu. Hedi i' powage'i-á hanbá ûnpóe.

22 Hedi handa' t'ähkí in tsédí diji'in tí'ûuwín dínpóe, t'ähkí wí'ínbo i' kwee-ádí dívíkhó'yâ'dí wêe wänbo wí ay wídâysógepí. T'ä'gedá i' kwee-á wá' nachuu.

23 Nă'in tsé ihay tí'ûuwín i' kwee-ádí dikhóhtsaakw'ônwän, hediho dítu'an, owáy t'owa wiyá diwáywówápóe ihaydi, to'wíwí kwee-an ûnmúuní?"

24 Jesus-di ovâytu'an, "Gindidân ípedeekw'ó, wí'únhanginnáhpídí Jôesi Tádáví ta'nin háa ûntû'nin, hedá wá' wí'únhanginnáhpí Jôesi Tádá-á hânho nakay'in.

25 Owáy in dit'ahánnin t'owa diwáywówápóe ihaydi, senä'dá kwiyä'dá há'to wiyá dívíkhó'yâa-í, gá gindidi in makówáwin t'ôepa'aa'in waaginbá dimúunídân.

26 In t'owa dichuu'in diwáywówápúuwí i'gedí dítsika'máa, hewänbo bîntunnanpí'an háa Moses-ví

ta'nin diwe ûnta'muu'in in wää'i phé'yävi nakoje?
ni'gedi ita'nan diwe. Ihaydi Jôesi Tádádí ginnân
Moses óhéé'an:

Naa-ân omuu Jôesi Tádá,

Abraham-dá Isaac-á Jacob-á inbí Jôesi omuu.

27 Nă'in senă' dichuu wänbo ta'gendi diwówáji', gá
Jôesi Tádá-á in diwówáji'inbí Jôesi dínmuudân,
in dichumuu'inbí-á joe. Hedânkun t'ähkí
ípedeekw'ó úvíwâyundedi in dichuu'in há'to
diwâyówápúuwí'in."

In shánkí kay'in tsontun

28 Wí sen in Hudíyoví khuu dâyhá'o'in di-
wedí'i nat'oe dívíhí'máadí, hedi Jesus-di híwó'nin
hí' ovâymägi'in ûnhanginná, hediho Jesus-ví'piye
namáádi óetsika'yan, "Wé'innan t'ähkí Jôesi Tádáví
tsontun diwedí in shánkí kay'in ûnmuu?"

29 Jesus-di óetu'an, "Nă'innân in shánkí kay'in
namuu:

Un Israel t'owa bít'ôeyan,

Nanbí Jôesi i' shánkí natsonji'i namuu'i' i'
wêedá' Jôesi na'ândi' namuu,

30 hedi undá únkây'ä' nă'i shánkí natsonji'i' unbí
Jôesi únmuu'i-á pín ta'gedi bînsígí-i'in,
unbí pí'nă khó'jé-á, unbí hâä iwá, unbí
ánshaadá, hedá unbí kay t'ähkídá.

31 Hedi nă'indá in eedí'in tsontundá namuu:

Háa un wí'bo úvípisígí waagibá

wé'gen t'owa wá' bînsígíhûuwí.

Wây-á tsontun nă'in wíjeví shánkí hay'in na-
muu'in wínak'óepí."

32 Nă'i Hudíyoví khuu ovâyhá'o'i'di Jesus
óetu'an, "Hâhkandi', híwó bihéé'an. In ta'gen

namuu untú waa, wêeda' Jôesi na'ân, hedi wíyá Jôesi-á wína'ânpi, i'da'.

33 Híwó namuu animâa âyhûuwí'in oe méesate eepiye âyphamá-ídí Jôesi Tádá âymäänídí, hedá wíyá háäwí-á âymääní'in. Hebo shánki híwó'nin namuu Jôesi âysígí-í'in nanbí pí'nă khó'jé-á, nanbí hangintandá, nanbí kay t'ăhkídá, hedá wá' wây-á t'owa-á âysíghûuwí'in ívípísígí waabá."

34 Jesus ûnhanginná nă'i sendi híwó'di hí' óemăgi'in hedi óetu'an, "U-á híyăäda' útáy unkhây múunídí Jôesi Tádáví tsonkhuu mânsígíkáyjídí." Hedi iwedi t'ăhkídíbo diwôeda'póe Jesus wíyá háäwí óetsika'yâamídí.

I' to'wí Jôesi Tádádí óesóge'i' t'owa ovây'aywoenídí, to'ví ay-an ûnmuu?

35 Jesus-di i' méesate hay'i ee ovâyhá'odi ovâytu'an, "Heháadan in Hudíyoví khuu dâyhá'o'in ditû', i' to'wí Jôesi Tádádí óesogekhây máa'i' t'owa ovây'aywoenídí David-ví ây iwedi'i'da' ûnmuu?

36 I' Yă'dâa'i P'oewaahâadi David óehá'andi David-bo ginnân natú:

Nanbí Sedó Jôesi Tádádí óetu'an naví tsondi hay'i',
 'Naví ko'díngédí ósoge,
 hedi uví hânmin dovâyt'aaní hedá uví mange
 wínkáaní'

37 Nă'i to'wí Jôesi Tádádí óesogekhây máa'i' t'owa ovây'aywoenídí David-dibo iví tsondi hay'i gin óetu'o'. Gin namuudá hádídanho David-ví ây iwedi'i'da'mân ûnmúuní'?"

Jesus iví khăge'nin itu'an in Hudíyoví khuu dâyhá'o'in waaginbá wídimúunípí

In báyéki t'owa híhchangidi dívít'ôeyande Jesus-di ovâyhá'odi.

38 Ovâytu'an, "Nă'in t'owa Hudíyoví kuu dâyhá'o'in dimuu'inbí'wedi bí'áyíngi'an. To whaadi'in dito'ondi diji' dâykeeyamídí to'wên dimuu'in, hedá ovâyhí'an t'owadi a'gindi ovâysengitu'âamí'in i' bú' pinge i'ge dijidi,

39 hedá wá' in Hudíyoví méesate eeje hedá nashánki'eediná' dihaydá in tsonninbí soge eedi dívíkw'ôení'in dida'.

40 Kwiyä' inbí senä' dínchuu'inbí tewhá ovâykweede', hedáhá' thaa t'ähki dívíjûusu'odi híwó'nin dimuu waagi dívípida'o'. Gin díví'odi Jôesi Tádádí shánki ovâytuhchänukhâymaa'.

Wí kwee iví sen ûnchuu'i-á iví chä' t'ähki Jôesi Tádáví'piye imägi

41 Jesus i' méesate hay'i íve i' chä' phébay nú' isógedi in t'owa inbí chä' dâykuude'idi ovâymuunde'. Báyéki in kodit'owa dimuu'indá báyéki dâychä'kuude'.

42 Hedi wí kwee iví sen ûnchuu'i sehkanäwó nawówáji'i-á napówádí wíje chä' p'i'in itógi, híyääda' i' chä' namuu.

43 Hedi Jesus iví khäge'nin iwé'ge'andi ovâytu'an, "Ta'gendi wâytu'âamí, nă'i kwee iví sen ûnchuu'i sehkanäwó nawówáji wänbo i' chä' phébay iwe shánki itógi t'ähki in wé'gen dâykuu'inbí'wedi.

44 In wé'gendáho i' chä' dínphade iwedi dívímägi, hewänbo nă'i kwee-á báyéki ûnkw'óhpi wänbo háyú imáa'i t'ähki itógi — iví wówátsi i'amígí' t'ähki imägi."

13

Jesus iví khäge'nin itu'an i' méesate hay'i-á t'owa dâynayukhâymaa

¹ Jesus i' méesate hay'i iwedi napeemän dihaydi, wêe iví khäge'nin diwedi'i'di óetu'an, "Háhkandi?, námú'dí ná'i sa'wó'di tewhá nãwe nakw'ó'di?, hedá i'sa'wó'di k'uudi napa'andi-á."

² Jesus-di óetu'an, "Ná'i tewhá he'endi nää nâamünde'í'an. Hewänbo t'ähkí hä'i-á t'owa dâynayukhâymaa, hedí wêe wänbo wí k'uu hä'i teh-paa iwedi wínete'deegi'opí."

Jesus-di ovâytu'an báyéki t'ôephade na'ä'in

³ Jesus i' okú "Olive Okú" gin dâytu'o' eedi napeedi wí'bo isóge, hedí p'ohuuge onä p'änäbo i' méesate hay'i imünde?. Hedí Peter-á, James-á, John-dá, Andrew-á di'äädí óetsika'yan,

⁴ "Ti dítu'âamí, hãnhay-an ná'i hãäwí i'gedi dítu'andi napuwagi'o? Hãä-an nakeepúuwí hedânho gínhanginnáanídí hãädí nats'anpúuwí'in?"

⁵ Jesus-di ovâytu'an, "Bí'âyîngi'an to'wídí wänbo piháa wíwovâywäyu'amípídí.

⁶ Báyéki t'owa naví kháwä i'gedi dikä'äägí'o, hedí wí'inbo ditúuní innânho dimuu i' to'wí Jôesi Tádádí óesóge'i' t'owa ovây'aywoenídí. Gindidí báyéki t'owa inbí hójo ovâywâyukankhâymaa.

⁷ Hewänbo t'owa tsowa dithaa'in háa kayi' dithaa'in dívihänbo' i'gedi ít'oedá, wíwovây'âyîngimãänípí. Nakhây'ä' ná'i hãäwí napúuwí'in, hewänbo owáy napóe ihaydá i' t'ä'ge'i' thaa wa'di wína'ähpí.

⁸ T'owa wêe nangewin dívihänkhâymaa wây-á t'owa wíyá wêe nangewindádí, hedá nangewin

tsonnindá wá' dívíhänkhây máa. Wáyjé t'ähki nanan'a'yäpuwagi'o, hedá báyéki dihaapu wagi'o. Hewänbo ná'i hääwi-á wí kwee páadé na'ejehay waagi'ba namuu, wa'di shánki napuwagi'o.

⁹ Undá wí'bo bí'áyíngi'an. Wovâypankhonkhây máadá tunjó wháagépiyá wovâyhûuwí, hedi i' Hudíyoví méesate eeje wovâywhädikhây máa. Naa omuudi in nangewin p'ó'dédí'inbí'piye hedá wé'gen tsonninbí'piyá wovâyhûuwí, naví'gedi bînt'ôe'amídí.

¹⁰ Hewänbo wa'di i' t'ä'ge'i thaa napówápídíbo', Jôesi Tádávi híwó'di tun t'ähki nange'in t'owa ovây't'ôe'amí'in nakhây'ä'.

¹¹ Owáy wovâypanhógidi tunjó wháagé wovâykándí, wa' ípówápídíbo wíwovây'áyíngimäänípi háa iwe ítúuní'in, hewänbo ihaydi i' hí' Jôesi Tádádí wovâte eeje wovâywhädikhây máa. Naa omuudi in nangewin p'ó'dédí'inbí'piye hedá wé'aymägi'i-áho ítúuní. Undá wí'bo wí'úvípihí'khây máapi, i' Yä'dâa'i P'oewahâadân wovâykhäge'khây máa bînhée'amídí.

¹² T'owa inbí tí'ûuwín páadé'in inbí hânminbí mangepiye ovâykání ovâyháanú-ídí, hedi in tádá'indá hanbá inbí áy dâykhây máa, hedá in áy-á inbí tádá'in jíyá'inbí'piye dívíhänsaadi tson diwe ovâykwokhây máa ovâyháanú-ídí.

¹³ Báyéki t'owadi wovây't'aykhâdédí'inbí'piye hedá wé'ymáa naví'in íwânpimuudi, hewänbo in to'wên dívít'ôephadeyää'annin dichuu píhay, indá ovây'aywoení."

Jesus-di i' Nahá'dänkant'ôe'iví'gedi ovâytu'an

14 “Jôesi Tádáví ta'nin diwe Daniel ita'nan i' Nahá'dánkant'óe'iví'gedi, i' Jôesi Tádádí wänbo óet'ay'i'. (Bîntunnanpí'an, hedi únkhây'ä' íka'póewí'in.) Owáy ee únkhây'ähpí'we nawindi bînmú'dí, ihaydáho un Judea nange íkw'ó'nin únkhây'ä' oe okú i'piye íjáaní'in.

15 Hedi wí to'wí iví wha'k'ay iwe naji'i' iwedi nawândi wí'únkhây'ähpí ihayjêe'amí'in i' tewhá ee nats'úunídí wí hääwí wänbo ikáyjídí.

16 Hedi to'wí nava iwe naji'i-á wí'ibuunípí iví k'éwé'in to wänbo ikáyjídí.

17 Owáy i' thaa napówá ihaydá, sehkanä in kwiyä' disáamu'in hedá in dâyt'âytsä'o'indá, gá ingí-á nakâypuuwídân dijáanídí.

18 Úvíjûusu'amí nã'i hääwí te'núdí wínapúuwípí,

19 gá báyékí t'ôephade na'ädân. Jôesi Tádá nã'i nan oepáa íkhíjé waabo t'owa dâyt'ôephadende', hewänbo owáy i' thaa napówá ihaydá shánkí báyékí dâyt'ôephadekhây máa, hedi há'to wiyá ha'wâa dâyt'ôepaadé-í.

20 Hewänbo in to'wên Nanbí Sedó Jôesi Tádádí ovâyde'mannin dimuudího', in t'owa báyékí thaa wí'ovây't'ôephade'pâkhây máapí, gá imăgídá to'wí wänbo há'to nawówayêenídân.

21 “Hedi ihaydá t'owa ditúdáho', 'Binmú'dí, nãäwân naji' i' to'wí Jôesi Tádádí óesóge'i' t'owa ovây'aywoenídí,' hedi háa wây-á ditúdá, 'Oe-ân naji', háa ditú waa wí'úvíwä'âyú-ípi,

22 gá hójo'in t'owa dikä'äägí'odân hedi wên ditúuní innânho dimuu i' to'wí Jôesi Tádádí óesóge'i' t'owa ovây'aywoenídí, hedá wëndá ditúuní Jôesi Tádáví tukhe'mindá dimuu. Nã'in

hójoʼindá wên pinnán taa-á dâykeeyamí in t'owa ovâyháaʼamídí, hedí inbí hójodíbo in Jôesi Tádádí ovâydeʼmannin in taʼgen namuuʼin diwedí ovâyhângeʼamí, ho nakodídi.

²³ Undá bíʼâyîngiʼan. Wâytumáa háäwí t'ähki napúuwí iʼgedí waʼ napóepídíboʼ.”

Iʼ toʼwí t'ähki t'owagíʼ naʼaypuyäʼi nawáyʼäʼ

²⁴ “Hedí iʼ thaa nanáʼ dihaydí háʼin t'ôephade nahán dihaydí, iʼ than nakhunpuwagíʼo, iʼ p'ôethay wânbo wínakeepúuwípí.

²⁵ In agóyó-á makówádá dijaymú-í, hedá t'ähki oe makówa nasaaʼi-á naʼaʼyâpúuwí.

²⁶ Hedí ihaydí in t'owadi naa t'ähki t'owagíʼ oʼaypuyäʼiʼ omuuʼiʼ okhúwá jáa oʼädi dímúuní, báyéki pinnán kay wóegé hedá saʼwóʼdi kohthay wóegá oʼä-í.

²⁷ Hedí in makówáwin t'ôepaʼaaʼin dovâypunjôeni in dovâydeʼmannin ovâywéʼgeʼamídí p'inpiyedá tsânpiyedá aakonpiyedá thanpiyedá, wéngé t'ähki náa oepáa k'aydí dikw'óʼnin deejedá ovâywéʼgeʼamí.”

Jesus-di wên fig tay iʼgedí ihéeʼan háäwí ovâyháʼamídí

²⁸ “Wên fig tay binmúʼdí háäwí íhâhpúuwídí. Iʼ taykhóeʼây naʼohphuupoeʼodi natsʼantsáwâpuwamán dihaydí, úhanginná nataʼánpowaʼäʼinpiʼan.

²⁹ Hedí gindídíba owáy náʼi háäwí iʼgedí wâyʼt'ôeʼan bînmûʼ ihaydá úhanginnáani púnúʼ nanáʼnin naa owáyʼä-ídí, phódi núʼ owin waagi namúuní.

30 Ta'gendi wâytumáa, t'ähkí in nääwin t'owa há'to diháani wa'di ná'i hääwí t'ähkí páadé nats'anpoe'opídíbo'.

31 Makówá-á hedá oepáa k'aydá t'ähki nakhangí'o, hewänbo naví tundá há'to dînháani."

Häädi Jesus nawáy'ä'in to'wí wänbo wí'ûnhanginnáhpí

32 "Hewänbo häädi ná'i hääwí napuwagí'o'in to'wí wänbo ta'gendi wí'ûnhanginnáhpí. In makówáwin t'ôepa'aa'in wänbo wídînhanginnáhpí, hedá naa Jôesi Tádávi ay omuu'i wänbo-á wídînhanginnáhpí. Jôesi Tádáda'mân ûnhanginná.

33 Hediho bíkhây'andá bí'áyîngi'an, häädi ná'i hääwí napuwagí'o'in wí'ûnhanginnáhpídi.

34 Gin waagibá napúuwí: Wí sen iví tewhá ijoe'andi wáy kayi'piye namäädi iví t'ôe'in ovâyk'û' iví hääwí ôn'áyîngi'amídí hedá háa inbí t'ôe dâ'y'amí'indá ovâyjôn, hedi i' phódi áyí'di' óetü'an nakhâymúunídí. In t'ôe'in wídînhanginnáhpí häädi ná'i sen nawáy'ä'in.

35 Ná'i sen waagi'ba naa omuu, hediho íkhâymúuní, wí'ûnhanginnáhpí häädi owáy'ä'in — hádéewáy kindi, háa khun pinudí, háa hédénpiye, háa nathanpee'ä' ihaydi.

36 Úví'áyîngi'anpídá wáy tsíkhagipí opówádí íjók'kw'ôndibo wâyshaa-í.

37 Háa un wâytu'an waa, t'ähkí t'owa-ân hanbá dovâytumáa: Íkhâymúuní'in únkhây'ä'."

14

Wên hí' dâyk'û' Jesus óekáyídi

¹ Wa[?] wíje thaa ûntáy in Huđíyoví shánkí[?]eedi Passover gin dâytú[?]o[?]i dínpóewídí, ihaydi i[?] pává oewáaseepí[?] dâyk[?]o[?]. In owha[?] p'ó[?]dédí[?]indá hedá in Huđíyoví khuu dâyhá[?]o[?]indá dâytúwámáa hádídí kaadibo Jesus óekáyí[?]in óháyjídí.

² Dítú, “Nää-á wa[?]di ná[?]in shánkí[?]eedi napoe[?]odi wí[?]íví[?]amípí. Ha[?]wâa íví[?]andá, wáy ná[?]in t'owadi na[?]in díyâ-í.”

Oe Bethany bú[?]ay Jesus sa[?]wó nasundi ka[?]p'oe òn[?]ewe

³ Ihayhäädibá Jesus oe Bethany bú[?]ay naji[?], hedí wí sen Simon gin nakháwă[?]iví[?] ihúho[?], ná[?]i sendá naphéetaymuuwän. Jesus nahúu[?]än dihaydi wí kwee wên p'onbay[?]ay imáadí nats'ú, indá k'uu ts'ä[?]i[?]di ûnpa[?]an hedí wí ka[?]p'oe “nard” gin dâytú[?]o[?]i[?] ûnku[?]un. Ná[?]i ka[?]p'oe-á sa[?]wó[?]gi nasun hedá hânho-á nachă[?]muu. Hedí i[?] kwee in p'onbay[?]ay k'áy iháve, hedí ná[?]i ka[?]p'oe-á Jesus-ví p'ó[?]dé òn[?]ewe.

⁴ Wên t'owa iwe dikw'ó[?]nin dâymû[?]di dit'ayji[?], hedí wí[?]ná táye dívítumáa, “Háadan ná[?]i ka[?]p'oe-á ipedee[?]an?

⁵ Powin tägintä (300) thaa t'ôe díví[?]andi wá[?]âadi nakuhchadee-íwän, háa mađi shánkí wänbo[?], hedí i[?] chă[?] in sehkanäwó diwówáji[?]in ovâymaßäníwän.” Hedí i[?] kwee-á hânho óetunsú[?]an.

⁶ Jesus-di ovâytu[?]an, “I[?] kwee ánpí bin[?]an. Háadan bînt'aymáa[?] Híwóho sa[?]wó[?]gi naa dí[?]an.

⁷ Häädi wänbo in sehkanäwó diwówáji[?]in t'owa undadí únkwó[?]ní, hedího häädi wänbo náwe hääwí híwó bîn[?]amí[?]in ída[?]dá, únkodi bîn[?]amídí.

Hewänbo naa-á năwe hănhay wänbo t'ăhkí undáđí wí'ochangi'opí.

⁸ Nă'i kwee hăyú ûnkodi ihay i'an. Wa'đi in pení ovâykhă'kw'óđipíđíbo' inbí'đi dăyka'p'oe'ewende', hedi hanbá i'đi naa dí'an wa'đi ochuupíđíbo'.

⁹ Ta'gendi wăytumáa, wăhăă wänbo nă'in Jôesi Tádáví híwó'đi tun ônpħadende' eeje năa oepáa k'ayđi t'ăhkí, háa nă'i kwee i'annin ovâyt'ôe'amí, iví'gedi đíví'ánshaa'âamíđí."

Judas nahíje Jesus óeku'p'âyníđí

¹⁰ Hedi Judas Iscariot, wí in tă'đi wíje khăge'nin diwedi'i namuu'i', in owħa' p'ó'đedí'inbí'wepiye namăa Jesus óeku'p'âyníđí.

¹¹ Hedi nă'in owħa' dit'oe ihayđi t'ăhkí dihíhchanpóe, hedi inbí tun Judas óemăgi chă' óewá'âa-íđí. Hediho iwedi Judas ituwămáa háđíđí Jesus inbí mange óekáani'in, hăăđi ûnkodi ihayđi.

Jesus-áđí iví khăge'nindáđí dimăn i' Passover shánkí'eedi koegi' dăyk'o'íđí

¹² In Hudíyo dínshánkí'eedipoe'o, i' oewáaseepî' pává dăyk'o'i'. I' páadé'i shánkí'eedi thaa in k'úwá'ây dăyhánúnde', Passover koegi' gin dăytu'o'i dăyk'o'íđí. Hedi Jesus-ví khăge'nindi óetsika'yan, "Wăhăă-an na'in gimú-í'in unda' hăăwí âykhây'amíđí i' Passover koegi' âyk'o'íđí?"

¹³ Hedi wijedi in khăge'nin ovănsan dăn'amíđí. Ovântu'an, "Oe Jerusalem bú'piye bápûn, hedi wí sen wên p'onbay ihondi'đi wovănjay-í. I-áđíbá damú-í.

¹⁴ Hedi wáy i-á nats'ûndá i' sen iví tewhá ûnmuu'i' dăntu'âamí, 'Nanbí hăhkandi'đi dítu'an

wítsika'yâamídí, Wé'i íve-an naagî' dînmuu, eewân naví khäge'nindáđí ná'i Passover koegî' âyk'o'í?"

15 Hedî i' sendi wí wha'k'ay íve hay'i wovânkeeyamí, hää t'ähkí gíntáy'i nakw'ôndi. Ee-áho i' koegî' dänkhây'amí."

16 Hedîho in khäge'nin damääđi i' bú' iwe dats'ú, hedî hääwí t'ähkí háa Jesus natú waagibá dänshaa, hedîho i' Passover koegî' dänkhây'an.

17 Nakin dihayđi Jesus-á iví khäge'nindáđí i' tewhá eepiye dimää.

18 Dihúukw'ôn dihayđi Jesus-di ovâytu'an, "Ta'gendi wâytumáa, wêe un naa-áđí úvihujuo'in diwedî'i'đi naa díkuhpekhâymaa."

19 In khäge'nin diháachanpóe, hedî wí'inbo óetu'an, "Ti naa-ân gin dá'y'amí? Naa-á há'to'."

20 Jesus-di ovâytu'an, "Wêe un tä'đi wíje iwedî naa-áđí iví pává ná'i sää iwe ip'ohtôení'i', i'dân díkuhpekhâymaa.

21 Naa t'ähkí t'owagî' o'aypuyä'i' ochuwagî'o, Jôesi Tádáví ta'nin diwe nata'muu waagi. Hewänbo ná'i to'wí díkuhpekhâymaa'i-á t'ôephade ûnpúuwí. Shánkí híwó i' sen ûnpúuwíwän na'aypuyäpídí."

Jesus-ví t'ä'ge'in kindi'in húukan

22 Dívihujuo' ihayđi Jesus wí pává ikê'di Jôesi Tádá óékú'daa'an, hedáhá' ihávedá iví khäge'nin ovâymägi, hedî ovâytu'an, "Binhó'gí, ná'i-á naví tú' dînmuu."

23 Hedáhá' wên k'édé ikê'di wíyá Jôesi Tádá óékú'daa'andi ovâymägi, hedî t'ähkíđibo wí dâysuwä.

24 Hedi ovâytu'an, "Nă'i-á naví ûnp'oe dînmuu. Naví ûnp'oe-á t'âhkí t'owagí' doncha'gí'o, hedi owáy gin naa dáy'andiho Jôesi Tádáví tun imăgí'i ho ûnpúuwí.

25 Ta'gendi wâytumáa, há'to wíyá dóméenasuuwă-í owáy Jôesi Tádádí naa dítsondisóge píhay, hedi ihaydá wíyá pi'wí méena waagibá dósuwăkhâymáa."

26 Hedi dâyjûusukha'wandi i' tewhá iwedi dipee, hedi oe Olive Okú gin dâytu'o' iwepiye dimăä.

Jesus-di Peter óetu'an, "U-á powin untúuní naa wídítaapí'in"

27 Dimändi Jesus-di ovâytu'an, "Jôesi Tádáví ta'nin diwe ûnta'muu háa i' natú'in, ginnân:

'Naadi i' k'úwá áyí'di' dóháyjí,

hedi in k'úwá dívíwadəgí'o.

Ha'wâabá un ûnpuwagí'o. Naa díkhe'khâymáadáhá' undá t'âhkídí díjoe'andi úvíwadəkhâymáa.

28 Hedi owáy owáywówápóe ihaydá Galilee nangepiye unbí páadé omän."

29 Peter-di óetu'an, "Tobá t'âhkídí wóejoe'an wänbo', naadá há'to'."

30 Hewänbo Jesus-di óetu'an, "Nă'in ta'gendi wítu'âamí: Năäví ta'nin diwe ûnta'muu háa i' natú'in, ginnân:

'Naadi i' k'úwá áyí'di' dóháyjí,

hedi in k'úwá dívíwadəgí'o.

Ha'wâabá un ûnpuwagí'o. Naa díkhe'khâymáadáhá' undá t'âhkídí nă'i khunbo', wí dee sen wa'di wáygín ikinpídíbo' u-á powin untúuní naa wídítaapí'in."

31 Hewänbo Peter-di shánki kay'indi óetu'an, "Tobá u-ádí naa díhay wänbo?, naa há'to hânhay wänbo otúuní wíwítaapí gin." Hedi t'ähki in wé'gen khäge'nin hanbá ditú.

Jesus oe Gethsemane ijûusu'an

32 Nă'i tay jâa iwe dipówá, Gethsemane gin dâytu'o?, hedi Jesus iví khäge'nin itu'an, "Năwe bíkw'o?. Naaáadáhá? undá t'ähkídí o'ăämú-í dáyjûusu'amídí."

33 Hewänbo Peter-á James-á hedá John-dá i-ádí ovâyho?. Ihaydi khunwôeda?di óemáa hedá iví pí'nă ûnkháapóe.

34 Hedi ovâytu'an, "Naví pí'nă khó'jé hânho otaachanpoe'odi hăăwí ochuu-í waa ochaä. Năwebo úvítíkhakw'ôení hedá áyîngidi bíkwo'be."

35 Wíyá hây namăädi iwe nange isewhaadik'û?, hedi ijûusu'an nă'in nats'anpuwagí'o'in wí'ûnpúuwípi, nakodidáho?.

36 Ginnân ijûusu'an: "Naví Tádá, u-á hăä t'ähki úkodi bí'amídí. In t'ôephade donkhâymáa'in naa oda? dînjâa'amí'in. Hewänbo tobá napúuwí háa u-á unda? waa, háa naa oda? waagá joe."

37 Hedi in poje khäge'nin dikw'ôn diwepiye nawáymăädi dijókhaŵăkw'ôndi ovâymu?, hedi ovâyjóhsandi Peter óetu'an, "Simon, háadan unjókhá? Ti wí hây tăhki wänbo wí'úkodipi'an áyîngidi unchanídí?

38 Áyîngiddi bíkwo'be hedá bíjûusu'an, hedânho wovâytyayinde? ihaydi híwóhpi wí'úví'amípi. Pín ta?gedi híwó úví'amí'in ída?, hewänbo unbí tú'dá wí'íkaypi."

39 Hedáhá? nawáymäädi háa hãnhay ijûusu?an waagibá wiyá ijûusu?an.

40 Hedi iví khãge?ninbí?wepiye nawáy?äädi wiyá ovâyjôhshaa, hãho dikayhándí, hedi wídnhanginnáhpí háa óetu?amí?in.

41 Hedi powingî? ijûusu?andi nawáy?äädi ovâytu?an, “Ti wa?di íjó?kw’ó hedá úvíkaykhanwówá?o?? Hãhayda?dibo?” Ihaydiho naná. Nää-á to?wídi in t'aywóhkanninbí mange díkáaní naa, t'ãhkí t'owagî? o'aypuýä?i? omuu?i?.

42 Bíwínú, gimú-ího?. Binmú?dí, i? díku?p'égi?i ho napówá.”

Jesus óepankê?

43 Wa?di ihí?máa ihaydi Judas napówá, i-á wêe in tä?di wíje khãge?nin diwedi?i?bá namuu. Báyéki wây-á t'owa i-ádi diji?. In owha? p'ó?dédí?indá hedá in Hudíyoví kuu dâyhá?o?indá hedá in Hudíyoví tsonnindá nã?in t'owa ovâysan tsijó phá?-á phé-á wógé.

44 Dipówápídíbo Judas, i? Jesus óeku?p'égi?i?di ho ovâytu?an in t'owa, “I? sen dóp'ohtsããkhâymáa?i-áho i? namuu. Bînpánkáyjí hedi áyngidi bînhûuwí.”

45 Hedi Judas wesebo Jesus-ví?piye namäädi óetu?an, “Hãhkandi?,” hedi óep'ohtsãã,

46 hedi in t'owadi Jesus óeyã?di óepanho?.

47 Wí Jesus-ví khãge?di? iwe nú? nawindi iví tsijó phá? iwahkê?di i? owha? p'ó?dédí?ví t'ôe?i? p'ó?dé óewhãdi, hedi iví oje he?yinbo ònt'ó?ts'á?.

48 Hedi Jesus-di in t'owa ovâytu?an, “Háadan tsijó phá?-ádi phé-ádi íkhehpówá dípánkáyjídí wí jãnkíkandi? omuu waabá?

49 Thamuwaagi i' méesate hay'i ee naa undáđi oji' wâyhá'odi, hedi wídípankê'pí. Hewänbo nää-á gin úví'o', háa Jôesi Tádáví ta'nin diwe ûntû' waa napúuwídí."

50 Hedi t'âhkí iví khäge'nindi óejoe'andi dijân.

51-52 Wí e'nú wá' wên aa ts'â'indá' na'aamuudi Jesus ûnwójeji', hedi in t'owadi óeyâ', hewänbo najândi in aada' dínjoepóe.

In Hudíyo tunjowa'di Jesus iví'gedi óetsika'máa

53 Jesus i' owha' shánkí p'ó'dédí'ví'piye óeho'. Eebá in wé'gen p'ó'dédí'in owha'-á, in tsonnindá, in Hudíyoví khuu dâyhá'o'indá dívíwé'ge'an.

54 Jesus óehon dihaydi Peter-á tí'úugá kayi'didibo-á nawóemän, hedi i' p'ó'dédí' owha'ví tewhá tehpaá búge nats'ú, hedi in sundado áyí'nindáđi isóge isúwá'amíđi ee naphaa iwe.

55 Oe íve in owha'-áđi hedá in tunjowa' dimuu'indáđi dâytuwämáa wí to'wí híwóhpi Jesus-ví'gedi ihée'amíđi, hedânho Jesus óeháyjídí, hewänbo wídâyshaapí.

56 Báyéki t'owa iví'gedi dívíhójo'an, hewänbo handa' wídítúhpi.

57-58 Ihaydi wên hójo'in dívíwínúđi ginnân ditú: "Git'oe natúđi, 'Nä'i méesate hay'i t'owa dâytege'i dónayukhâymáa, hedi poje thaa iwe wiyá méesate t'owa dâyk'ú'pí' naa dótegegi'o.' "

59 Hewänbo nä'in t'owa wänbo wí'ínbo handa' wídítú'pí.

60 Hedáhá' i' owha' p'ó'dédí' in t'owa t'âhkívi páadépiye iwínúđi Jesus óetsika'yan, "Ti háabo wí'untúunípi'an ná'i háäwí indi wônchänunde' i'gedi?"

61 Hebo Jesus-á tunginpi nawindi háabo wí'óetu'anpi. Wíyá i' owha' p'ó'dédí'di óetsika'yan, “Ti ɔ-ân unmuu i' to'wí Jôesi Tádádí óesóge'i' t'owa ovây'aywoenídí? Ti ɔ-ân i' ây'a'ginmä'ivi ay unmuu?”

62 Jesus natú, “Naa-ânkun omuu, hedi un t'âhkídí dípuwâkhâymaa naa, t'âhki t'owagi' o'aypuyä'i' o'ândí i' to'wí t'âhki kay imáa'ivi ko'díngédí. Hedá makówádí okhúwá jáadi o'ädi dípuwâkhâymaa.”

63 Ha'wâagi Jesus natúdí i' owha' p'ó'dédí' ivi k'éwé'in to isive, in t'owadi óemúunídí nat'ay'in, hedi natú, “Wây-á to'wên wígintáypí ivi'gedi dívihée'amídí.

64 Háa natú'in ít'oepí'an. Natú i-á Nanbí Sedó Jôesi Tádá waagi'ba namuu. Hânnan ída'ây'amí'in?” T'âhkídíbo ditú, “Gá óeháyí-ân, híwóhpiâyshaadi.”

65 Hedi wêndi Jesus óe'ohphay, hedi óetsíwhi'andi óemahpúudí óetu'an, “Dítu'an to'dan wóemahpúu'in.” Hedi in méesatewin sundadodi óeyâ'di háyânbo óemapháve.

Peter-di ovâytu'an Jesus wí'óetaapí'in

66-67 Peter oe áagé i' tewhá tehpaá búgebo wa'di nají, hedi wí a'yú i' owha' p'ó'dédí'ví t'óe'i namuu'i Peter-ví'we napówádí óemû'isúwá'odi, hedi óedamúndedi óetu'an, “U' wá' Jesus Nazareth-wi-ádi unjiwän.”

68 Hewänbo Peter natú, “Joe, naa-á joe. Naa wí'oka'póya'pí hääwí i'gedi bihí'máa'in.” Hedi iwedi napeedi in tehpaá phódi nú'piye namää.

69 I' a'yúdí wíyá óemû', hedí in iwe diwinnin ovâytü'an, "Nă'i sen in Jesus-ví'in diwedí'i'ba namuu."

70 Hebo Peter wíyá natú, "Naa-á joe." Hây napóe ihaydi in diwin diwedí wí to'wídí Peter óetu'an, "Ta'gendi u-á Galilee-wibá unmuudibo Jesus-ádíba unjiwän."

71 Peter natú, "Jôesi Tádádí dítuhchäänú-í ta'ge dáyhi'máapídí. Hă'i sen iví'gedí úvîhí'máa'i-á wídótaapí."

72 Ihaydibá wesebo wí dee sen ikin. Hedí Peter ûn'ánpówá háa Jesus-di hánwaa óetu'annin: "Wa' i' dee sen wáygín ikinpídíbo', u-á powin untúuní naa wídítaapí'in." Hedí Peter hânho isíhtäă.

15

Jesus-á Pilate-ví'piye óetsondiwekán

1 Wa'déedí nanân dihaydi in owha' p'ó'dédí'indá, in tsonnindá, in Hudíyoví kuu dáyhá'o'indá hedá t'ähkí in tunjowa' dimuu'indá dívíwé'ge'an háa díví'amí i'gedí dívíhée'amídí. Hedí Jesus óewhi'andi iwedí óeho'dí Pilate-ví mange óekán.

2 Pilate-di Jesus óetsika'yan, "Ti u-á in Hudíyoví tsondi hay'i unmuu?" Jesus-di óetu'an, "Háa u'bo untú waa."

3 Hedí in owha' p'ó'dédí'indi báyékí híwóhpî' Jesus ônchänunde'.

4 Hedáhá' Pilate-di wíyá óetsika'yan, "Ti háabo wí'untungí'opí'an? Ti nă'i báyékí híwóhpî' u' wônchänundedí wí'unt'oepí'an?"

5 Hebo Jesus-á waʔdi háabo wínatúhpi, hedi Pilate óeháaʔan.

Jesus óeháyyí, hewänbo Barabbas-á óemaʔpʔädi

6 Paayo waagi näʔi Passover shánkiʔeedi dinnân dihaydi, wí wêe pan Pilate-di óemaʔpʔädiindeʔ, toʔwí in t'owa didaʔiʔ.

7 Wí sen Barabbas gin nakháwǎʔi-ádi wáy-á senáʔdádí dipankw'ó, indá iʔ búʔ iweʔin t'owa ovâyʔeʔyaʔnandi in p'óʔdédiʔinbiʔpiye dívihánsaa, hedi ihaydi dâyt'owat'ahánú.

8 In t'owa Pilate-ví núʔpiye dívihádi óedaaʔamídi ovâyʔamídi paayo waa iʔo waa.

9 Pilate-di ovâytsikaʔyan, “Ti näʔi Jesus wâymaʔpʔädi-iʔin ídaʔ, un Hudíyoví tsondi hayʔi únmuuʔiʔ?”

10 Haʔwâa Pilate natú gá ûnhanginnândân in owhaʔ p'óʔdédiʔindi Jesus óethúumáadiibo ivíʔwe óemangekánin.

11 Hewänbo in owhaʔ p'óʔdédiʔindi in t'owa báyéki ovâyhéeʔan Pilate óedaaʔamídi Barabbas-ân óemaʔpʔädi-ídi, Jesus-á joe.

12 Hediho Pilate-di wíyá in t'owa ovâytsikaʔyan, “Hedi hânnan dóʔamí náʔiʔ, iʔ bínkháyǎʔdeʔi Hudíyoví tsondi hayʔi gin?”

13 In t'owa dívítuwínú, “Wên phéʔwin deedi nát'óhtägek'uʔ!”

14 Pilate-di ovâytsikaʔyan, “Háadan gin dóʔamí? Háawin t'aywóʔninnan iʔan?” Indá shánká dívítuwínú, “Phéʔwin deedi nát'óhtägek'uʔ!”

15 Pilate nadaʔ in t'owa ovâyhíhchannamíʔin, hediho Barabbas óemaʔpʔädi. Ihaydá natsonpóe

Jesus óewhääni'in, hedì in sundadoví mange óejoe'an phé'win deedi óet'óhtägek'úuwídí.

In sundadodi Jesus óejänäki'an

¹⁶ Páadé Jesus ee Pilate-ví tunjó tewhá teh-paa búge óets'úde, hedì in wé'gen sundado t'ähki ovâywé'getu'an.

¹⁷ Hedì wên p'í tsáawä'in k'éwé'in to óetógi, tsondi hay'iví aa waagi'bá namuu'in, hedá wên wääkhän dây'ophidé'annindá óep'óhtógi.

¹⁸ Hedì óejänäkisengitu'andi óetu'an, "Hân un'än, Hudíyoví tsondi hay'i unmuu'i'."

¹⁹ Hedì häyänbo p'ó'dé óewhä' wên phédí, hedá óe'ohphayde', hedá dívídege'dikw'óe'ódí óe'a'gin waa-á díví'an.

²⁰ Óesúugímáadí dívíbowa ihaydi, in p'í tsáawä'in to óep'äddídi ivîndá óewáytógi. Ihaydáhá' iwedi óeho' phé'win deedi óet'óhtägek'úuwídí.

Jesus phé'win deedi óet'óhtägek'û'

²¹ Ihaydibá wí sen Simon gin nakháwä'i' oe nava iwedi i' bú' eepiye na'ä'. I-á Cyrene bú'wi namuu, hedì Alexander-ádi Rufus-ádi iví ây ûnmuu. In sundadodi nä'i sen óekaygi'an Jesus-ví phé'win ônhûuwídí,

²² hedì Jesus in okú Golgotha gin dâytu'o' iwe óeho'. (Nä'in tun Golgotha-á "p'óhkhúbay" ginnân namuu.)

²³ Hedì wí méena-ádi nä'i woe myrrh gin dâytu'o'i-ádi dawóemuu'i' óemägi, hewänbo wí'isuwäpí.

²⁴⁻²⁵ Hédéndí whänu iwe naná phé'win deedi óet'óhtägek'û' ihaydi. In sundado-á díví'áywan iví aa dívíweejé-ídí.

26 Hed̄i wên phépháʼay phéʼwin kwʼáye d̄aytʼíʼkʼûʼ eedi h̄äwí d̄aytaʼnan in tʼowa dínhanginnáanídí h̄äwí iʼgedi óetuhch̄anundeʼin. “In Hud̄íyoví tsondi hayʼiʼ” gin d̄aytaʼnan.

27 Hed̄i wên wíje s̄änmin wáʼ i-ádí ov̄äntʼóhtägekʼûʼ, iʼ wêe koʼd̄íngedí, iʼ wêe-á ȳʼmängédá.

28 Hed̄iho gin napóe háa J̄ôesi Tádádí taʼnin diwe ûntaʼmuu waa: “I-á wáʼ wí j̄änäkíkandi-ân namuu” gin tʼowa ditúuní.

29 Hed̄i in tʼowa diphadeʼnin dívípʼônwádáʼoʼ óeháachannamídí, hedá tʼämägá óetumáa. Ditú, “U-ân n̄äʼi méesate hayʼi n̄aanayukh̄âymaawän, hed̄i poje thaa iwebo wíyá n̄aakuhkh̄âymaawän.

30 N̄äa-á wíʼbo ópiʼaywon, h̄äʼin phéʼwin diwedi ówhanbe.”

31 In owhaʼ pʼóʼdédíʼindádí hedá in Hud̄íyoví khuu d̄ayháʼoʼindádí wáʼ Jesus ônpʼáhkaadi ditúʼ, “Wéʼgen tʼowa-áho iʼdi ov̄âyʼaywondeʼ, hewänbo wíʼbo-á ipiʼaywoenídí wíʼûnkodipí.

32 N̄äʼi sendá iʼ toʼwí J̄ôesi Tádádí óesógeʼiʼ tʼowa ov̄âyʼaywoenídí namuudáhoʼ, hedá Israel nangewi tsondi hayʼi-á namuudáhoʼ, i-á ûnkh̄âyʼäʼ h̄äʼin phéʼwin diwedi nawáaníʼin âymúunídí, hedânho ivíʼpiye ívíwäyú-ídí.” Hed̄i in wíje i-ádí phéʼwin deedi dawhiʼkʼóeʼindá wáʼ óejänäkítumáa.

Jesus nachuu

33 Taagepiye nanáʼ dihaydi iʼge tʼähkí nakhunpóe thiʼêedi poje puwahay.

34 Hedi poje iwe napóe ihaydi, kaygibo Jesus Hudíyoví tundi natú, “Eloi, Eloi, lama sabachthani?” (Nǎ’i hí’-á ginnân namuu: Naví Jôesi, naví Jôesi, háadan díjoe’an?)

35 Wên t’owa nú’ diwinnin háa natú waa dit’oe, hedi ditú, “Bít’ôeyan, Elijah óekháyǎ’de?”

36 Wí to’wí i’ǎǎ wên hǎawên nap’ohsaadee’in ikáyjídí, hedi wí méena ojohay’i iwe ip’ohtógidi wên poesú hay’in diwedi óntege ip’ohúunídí, hedi natú, “Áymúuní tigú Elijah na’ǎǎ-í nǎ’in phé’win diwedi óewâave-ídí.”

37 Hedi Jesus kaygi ituwínúdí t’ǎ’gedi ihâǎ’an.

38 Ihaydibá in aa nakhaaná’nin i’ méesate hay’i khó’jé nawhi’wonnin nasivedee, kw’áyedibo áagéhay pínu-á nasivedee.

39 Hedi i’ sundaǎo p’ó’dédí’ Jesus-ví páadépiye nawindi hádídí Jesus nachuu’in imû’, hedi natú, “Ta’gendi nǎ’i sendá Jôesi Tádáví ay ûnmuu.”

40 Wên kwiýǎ’ wá’ iwe diji’, indá hây kayi’ diwedi dâymúnde’. Nǎ’in poje dikháwǎ Salome-á, Mary-á (i-á Magdala bú’wi namuu), hedá wíyá wêe Mary-á (i-á Joses-á hedá James i’ tí’úugé’i-á inbí jíyá dǎnmuu).

41 Nǎ’in poje kwiýǎ’ Jesus-ádi dimändi óekhäge’máa wa’di oe Galilee naji’ ihaydi, hedi nǎ’indá i-ádi wây-á kwiýǎ’dádí Galilee-di Jerusalem-piye wé’ge di’ǎǎ.

Jesus t’owápho ee óetógi

42-43 Ihay thaa-á in Hudíyo dívíkhây’o’, gá wíyá tháwǎndá kaykhanwówá thaa nanáanídân. Hedi nakinpuwamán dihaydi wí sen Joseph gin nakháwǎ’i napówá, i-á Arimathea bú’wi

namuu, in tunjowa? diwedi?i?bá namuu hedá na?a?ginmuu, hedi natsikhaji? Jôesi Tádádí óesôege-ídí i? to?wí t'owa ovây?aywoeni?i?. Wesebo khunwôeda?ginpídí Pilate-ví?piye namää i? pení óedaa?amídí.

44 Jesus ho nachuu?in Pilate nat'oedi hânho óeháa?an, hedi in sundadoví p'ó?dédî? óetsika?yan háa ta?gendi Jesus nachuu?in háa joe.

45 Óetu?an nachuu-ákun, hediho Joseph i? pení óehûuwi?in óemägi.

46 Hedi Joseph wên aa ts'ä?in ikumä, hedi i? pení in phé?win diwedi óewávedi in aadi óe?ánnan. Hedáhá? i? pení wí t'owápho dâykídi iwe óetógi, hedi wí k'uu hay?i? i? pho iwe itidísóge.

47 Mary Magdalene-dá, hedá wíyá Mary, i? Joses-ví jíyá unmuu?i-á, dänmú? wáygé Jesus óek'û?in.

16

Jesus nawáywówápóe

1 I? kaykhanwówá thaa naphade ihaydi Salome-á, Mary Magdalene-dá, hedá wíyá Mary, i-á James-ví jíyá ûnmuu?i-á, wí sa?wó nasundi? woe dâykumä, Jesus óe?äyü-ídí.

2 Dumingu iwe hédéndí hé?dibo nathanpee?ä? ihaydi, i? t'owápho eepiye dimää.

3 Wa? dimän dihaydi wí?ná táye dívítsika?máa, “To?dan i? k'uu dînhan?ge?amí i? t'owápho iwedi?” (Nä?i k'uu-á íwiwo hay?i namuu.)

4 Hedi dívíbéedí i? k'uu ho nahângemuudi dâymû?.

5 Hediho dits'ú ee t'owápho ee, hedi wí e?nú wên ts'ä?in to whaadi?in nato?ondi ko?dínge?dí na?ändí óemû?, hedi ovâyphähä.

6 Hebo i'ḏi ovâytu'an, "Wí'íkhunwôeda'ípi. Jesus oe Nazareth-wi bîntuwämáa, i' phé'win deedi óet'óhtägek'û'i', hebo i-á nää wína'ánpí, i-á nawáywówápöe. Binmú'ḏí hää óek'û' iwe.

7 Bípûn, Peter-á in wé'gen khäge'nindá bîntu'âamí, 'Jesus unbí páadé oe Galilee-piye namän, heḏi iwe bînmúuní, háa wovâytu'an waa.'

8 Heḏi i' t'owápho iwedi dipeedi dijân, ovâypíhääḏi dithathapoe'o. Hânho dikhunwôeda'ḏi to'wí wänbo háabo wíḏâytu'anpí.
*

Mary Magdalene-di Jesus óemû'

9 Dumîngu naná' diwe Jesus nawáywówápöe ihayḏi, Mary Magdalene-bí'piye páadé ipikeeyan. Nää' kwee-á namuu i' Jesus-di in tsé ihay yä'dâapí'in p'oweaahâa ônkhepiye'i'.

10 Heḏi Mary namääḏi Jesus-ví k'ema'in dibó'aadi heḏá diséejidi ovâyshaa, heḏi háa ûnpöe'in ovâyt'öe'an.

11 Hewänbo Jesus nawáywówápöedí Mary-ḏi óemû'in dit'oedi wíḏívíwâyupí.

Wíjedi Jesus óemû'

12 Jesus piháa ûncháaḏi wên wíjeví'piye ipikeeyan, indá Jerusalem bú'ḏí i' nava iwepiye dapeemän.

13 In wíje i' bú'piye dänwáybun, heḏi háa dänmû' waa in wé'gen Jesus-ví khäge'nin ovâyt'öe'an, hewänbo wíḏívíwâyupí.

* **16:8** Nää'i hí' nää 9-20 nata'muu'i-á i' shánkí hehääwi Mark-ví ta'ḏi gínkw'ó' deeje wínata'muupí.

Jesus-vi tä'di wêe khäge'nindi óemû'

14 Tí'úugédí in tä'di wêe khäge'nin dívíhúujo' ihaydi Jesus inbí'piye wiyá ipikeeyan, hedi wäyupí'indá p'óhkây'indá dimuudi ovâyt'e'yan, in to'wêndi nawáywówápóe'in óemû'in wí'ovâywäyundepídí.

15 Hedáhá' ovâytu'an, "Ja' nää oepáa k'aydi t'ähki bípûn, hedá t'owa t'ähká Jôesi Táđávi híwó'di tun bîntunphaadé-í.

16 T'ähki to'wên dívíwäyunde'indá hedá ovâyp'ó'p'oe'annindá ovây'aywoení. Hewänbo to'wên dívíwäyundepí'indá ovâytuhchänukhâymaa.

17 In dívíwäyunde'in naadi dovâyk'úuwí nã'i pínán t'ôe dâý'amídí: In yä'dâapí'in p'oweahâa t'owaví'wedí dâykhehpeeyé-í, hedá piháawi tundá dívíhée'amí.

18 Di'ânpídíbo dâypäâyuhógidi, háa hääwí nakhe't'óe'i dâysuwädi, há'to háabo dipúuwí; hedá inbí mandi in t'owa dihay'indá ovâytagedi, indá dihekháapúuwí."

Jesus makówápiye napee

19 Hedi Jesus i' shánki natsonji'i'di ovâyhí'bowa ihaydi, makówápiye napee, hedi Jôesi Táđávi ko'díngédí isóge.

20 Iví khäge'nin iwedí dimää t'owa wähää t'ähki iví tun ovâyt'ôekanhúuwídí, hedi Jôesi Táđávi ovâykhäge'nán, hedi i' pínán t'ôe napoe'o'i'di in t'owa ovâykeeyan ta'ge dívíhí'máa'in.

Naʼinbí Sedó Yôesiví Tʷʷ / Nanbí Sedó Jôesiví Tun

New Testament in Tewa (USA) (San Juan/Santa Clara)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tewa

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Naʼinbí Sedó Yôesiví Tʷʷ (San Juan)/ Nanbí Sedó Jôesiví Tun (Santa Clara)

Copyright Information

© 2012, Bible League International. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tewa (USA)

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022

f775bf1b-8c8a-5c5e-9288-3b9b00387997